ԵՐԵՍՈՒՆԻՆՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ՄՇԱԿ

ՀԻՄՆԱԴԻՐ ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

Տարեկան գինը 10 րուբլի, կէս տարվանը 6 րուբլի.
Առանձին համարները ԱՐԺ. 5 ԿՈՊ.
Թիֆլիսում վաճառվում են խմբագրատանը.
Մեր հասցէն՝ Тифлисъ, редакція „Мшакъ" Сергіевская ул., № 5.
Tiflis, Rédaction „Mschak".
Խմբագրատան տելեֆոն № 253.

Խմբագրութիւնը բաց է առաւօտեան 10—2 (բացի կիրակի և տօն օրերից).
Յայտարարութիւններ ընդունվում է ամեն լեզվով.
Յայտարարութիւնների համար վճարում են իւրաքանչիւր տողատեղին 20 կոպէկ.
Տպարանի տելեֆոն № 67.

Աւագ Ավրհան ՍԱՐՈՒԽԱՆԵԱՆՑԻ, իր որդի Հայկի հետ միասին, յայտնում են ազգականներին և ծանօթներին իր թանգագին կնոջ

ՆԻՆԱ ԱՐՏԵՄԻԵՎՆԱ ՍԱՐՈՒԽԱՆԵԱՆՑԻ

յանկարծակի մահը, որ տեղի ունեցաւ Պետերբուրգում: Հանգուցեալի մարմինը Թիֆլիս կը բերվի երկուշաբթի, ապրիլի 4-ին, ... ապրիլի 5-ին, ... ապրիլի 7-ին, ... թաղումը ... (Ալեքսանդրեան) ...
(ն.) առ. 335. 1—1

Դեղատնային Մթերքների Առևտրի Կովկասեան Ընկերութիւնը

յայտնում է ի տեղեկութիւն պ. պ. գնորդների, որ

ՍԱՆԻՏԱՍ ԽԱՆՈՒԹԸ,

որ գտնվում էր Միխայլովեան պրոսպէկտի վրա, Թիֆլիսի Ժողովարանի ամառային շինութեան շարքում,

ՓՈԽԱԴՐՎԵԼ Է

Բաղնի տուն, Միխայլովեան պրոսպէկտի վրա, № 106.
(ն.) առ. 322. 2—2

Կովկասի Հայոց Բարեգործական Ընկերութեան Խորհուրդը

յայտնելով, որ առաջիկայ Զատկական տօների առիթով շնորհակալութեամբ ընդունում է աղքատների համար նուէրներ դրամով, մթերքներով և շորով, ամեն օր ժամը 9-ից մինչև 2-ը, 5-ից մինչև 7-ը Ընկ. գրասենեակում (Абасъ-Абадская площадь № 7, с. д.), խոնարհաբար խնդրում է բարեսիրտ անձնաւորութիւններին օգնութեան հասնել այդ թշուառներին:
Ընդունվում են նաև նուէրներ տօների փոխայցելութիւնների տեղ:
(ն.հ.) առ. 332. 2—1

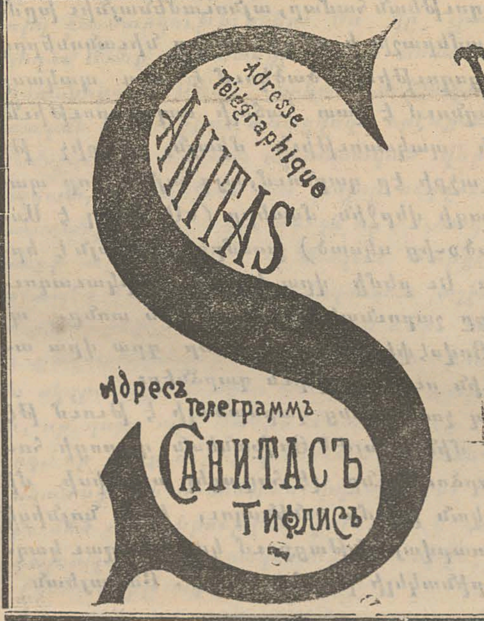

ՆՈՎԿԱՍԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ԴԵՂԱՏԱՆ ՄԹԵՐՔՆԵՐԻ
ԱՌԵՒՏՐԻ
ԹԻՖԼԻՍ, ԲԱԳՈՒ, ԲԱԹՈՒՄ.
ԶԱՏԿԱԿԱՆ ՄԵԾ ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԵՍ
ԱՆՎՆԱՍ ՆԵՐԿԵՐ ՁՈՒԵՐԻ ՀԱՄԱՐ
Փրանկֆուրտեան փոշի—խմորը հասցնելու համար: Վանիլ: Շաֆրան: Կարդամօն: Մշկընկոյզ և գոյն: Նուշ՝ քաղցր և դառն: Իւղ՝ կիտրոնի և վարդի: Հոտաւէտ լեպէշկաներ՝ նալիվկաներ և լիկեօրներ պատրաստելու համար, և այլն:
(շ. և.) 323. 2—2

(կ.և.հ.) առ. 283. 50—5

Ծախվում են անարժէք կեղծիքներ:
Իսկական ֆորմանի իւրաքանչիւր արկղիկը պէտք է ունենայ հետևեալ ֆիրման. Դրէզդէնի Քիմիական Լաբորատորիա Լինգնէրի, Դրէզդէնում:
(5,14) (M. 76035) 241. 2—1

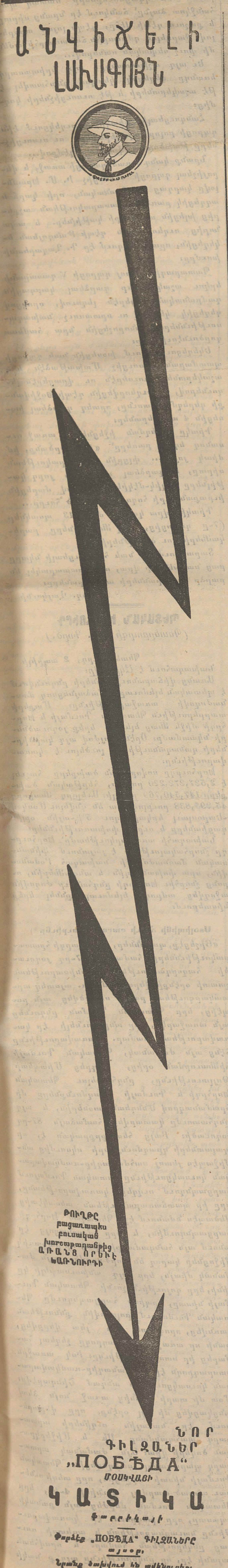

5—4 1438. (M. 427932)

ՏՊԱԳՐՎՈՒՄ ԵՆ
„ՆՈՒԷՐ ՄԱՆՈՒԿՆԵՐԻՆ"
հրատարակութեան ..... գիրքը.

«Որբ Աննան»	. .	12 կ.
«Աբրահամ»	. .	15 »
«Մանուկը ...»	. .	12 »
«Պարոն Կոճոն»	. .	6 »
«Երամակը»	. .	10 »
«Լուսաբացը»	. .	10 »
«... գոմի ...»	. .	12 »
«Որբ ...»	. .	10 »
«Բագրը ...»	. .	8 »
«Ձմեռը ...»	. .	5 »
«Փոքրիկ ... գողերը»	. .	7 »
«Հայր ...»	. .	20 »
«Երաստը ...»	. .	10 »
«Աշխատասէրը և ...»	. .	10 »
«Փոքրիկ Հարբրի պարտէզը»	. .	15 »
«Արքայադուստրն ու Թզուկը»	. .	10 »
«Գեղեցիկ Նուռնեպա»	. .	10 »
«Աստղամանուկ»	. .	10 »

Հարցնել Թիֆլիսի բոլոր գրավաճառների մօտ: (հ.կ.ե.) առ. 298. 3—3

ՊԱՍՏԱՌՆԵՐ
(ОБОИ)
ԵՂԲ. ՏԵՐՆՕՊՕԼ
ՖԱԲՐԻԿԱՅԻ
Բաժանմունքը Թիֆլիսում, Գոլ. պր. 21, տուն Արտիստակ. Ընկ., տելեֆոն № 355.
Պահեստում միշտ կան մեծ քանակութեամբ բոլոր պաստառներ ամենավերջին ոճով
ՖԱԲՐԻԿԱՅԻՆ ԻՍԿԱԿԱՆ ԳՆԵՐՈՎ
8 կոպ. սկսած մինչև 6 ր. իւրաքանչիւր րուլօն:
Ունի պահեստներ Ռուսաստանի գլխաւոր քաղաքներում:
ՆՄՈՒՇՆԵՐԸ ՈՒՂԱՐԿՎՈՒՄ ԵՆ ՁՐԻ:
(և. շ.) առ. 207. 50—10

ԲԱԳՈՒԻ ՔԱՂԱՔԱՅԻՆ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Բագուում կատարվում են քաղաքային դումայի նոր ձայնաւորների ընտրութիւն:

Այդ ընտրութիւնը ստացել է այնպիսի անցանկալի, նոյնիսկ հրէշաւոր բնաւորութիւն, որ մենք ստիպված ենք տեսնում մեզ յանուն ժողովրդական համերաշխութեան, յանուն քաղաքացու պարտականութեան, մի քանի խօսք ասել:

Քաղաքային ձայնաւորների ընտրութիւնը առաջ է բերել կռիւ, պայքար Թուրքերի և հայերի միջև, կամ խընդիրը դրվել է ազգայնական հողի վրա: Ընտրութեան ժամանակ լօզունգը, նշանաբանը եղել է ոչ թէ «ընտրեցէք ազնիւ, շիտակ, ձեռնհաս, ուսեալ անձանց ձայնաւորներ, առանց ցեղի և կրօնի խտրութեան», այլ եղել է «սևացրէք հայերին, սևացրէք Թուրքերին»: Եւ շնորհիւ այդ նշանաբանի, Թուրքերը, որոնք կազմում են ընտրողների մեծամասնութիւնը, սևացրել են գրեթէ բոլոր հայ կանդիդատներին, իրանց կրթութեամբ, ուսմամբ, հասարակական անցեալ գործունէութեամբ արժանաւոր անձանց, բացառութեամբ երկու հոգու, Ա. Ղուկասեանի և Այվազեանի: Տեսնելով Թուրք ընտրողների այդ ձգտումը՝ սևացնել հայերին, տեսնելով որ խնդիրը դրված է նեղ, ազգայնական, շօվինիստ հողի վրա, հայ կանդիդատներից շատերն ևս շտապել են հրաժարվել քուէարկութիւնից:

Եւ Թուրք ընտրողները սևացրել են ոչ միայն հայ կանդիդատներին, այլ և այն Թուրք կանդիդատներին, որոնք գործում են միացած՝ հայերի հետ: Այդպիսով, Բագուի քաղաքային դումայի իրաւասուներ կընտրվեն, հետևաբար քաղաքի բազմամիլիօն գործերի վարիչներ և կարգադրողներ կը հանդիսանան ընդհանրապէս Թուրք ձայնաւորներ, և այն ևս մի քանի բացառութեամբ տգէտ, անկիրթ և անձեռնհաս անձինք, որովհետև մի քանի ռուս և հայ ձայնաւորներ, որոնք կը լինեն նոր կազմի մէջ, անկարող կը լինեն, բնականաբար, որևէ ազդեցութիւն գործել:

Ցայտնի իրողութիւն է, որ Բագուի քաղաքային դումայի մէջ ձայնաւորների մեծամասնութիւնը, հետևաբար քաղաքի բաղդը տնօրինողը եղել է ձայնաւորների մի խումբ, բաղկացած տգէտ, անուսում Թուրքերից, և զարմանալի չէ, որ այդպիսի պայմանների մէջ՝ Բագուի պէս մի համաշխարհային հռչակ ունեցող արդիւնաբերական քաղաքի դուման, կրթական ցենզի կողմից, յետին տեղերից մէկն է բռնում: Ցիշած խմբի դէմ, անշուշտ, աշխատում էին պայքարել և գործել ոչ միայն ինտելիգենտ հայ, այլ և Թուրք ձայնաւորները, որոնք սակայն փոքրամասնութիւն կազմելով աջողութիւն չէին ունենում:

Եւ ահա այս տարի Թուրք ինտելիգենտ անձինք, ղեկավարութեամբ Սաֆար-Ալիեվի, որոշում են կազմել ընդդիմադիր տարր Թաղիեվական տգէտ մեծամասնութեան դէմ, գործակցութեան և համերաշխ գործունէութեան հրաւիրելով հայ, ռուս, վրացի ինտելիգենտներին: Եւ կազմվում է երկու կուսակցութիւն, մինը՝ բացառապէս բաղկացած Թուրքերից, ղեկավարութեամբ Թաղիեվի, միւսը՝ բաղկացած Թուրքերից, հայերից, ռուսներից և վրացիներից: Բայց, ինչպէս տեսանք, այս վերջին խումբը մեծ պարտութիւն կրեց, որովհետև Թաղիեվի խումբը սևացրեց ոչ միայն հայ, վրացի կանդիդատներին, այլ և այն Թուրք կանդիդատներին, որոնք միացել էին հայերի հետ: Եւ խնդիրը վերջ ի վերջոյ ստացաւ անցանկալի կերպարանք. Նա դրվեց ազգայնական հողի վրա. Թուրք ընտրողները ստացան լօզունգ՝ «սևացնել հայերին և նոյնիսկ այն Թուրքերին, որոնք կամեցել են գործել հայերի հետ միասին»:

Եւ այդպիսով, առաջիկայ քառամեայ շրջանում, Բագուի դուման բաղկացած կը լինի մեծ մասամբ տգէտ, անկիրթ և քաղաքային տնտեսութեան գործի մէջ անձեռնհաս Թուրք ձայնաւորներից:

Ամեն մի պայքար, ամեն մի մրցումն երբ դրվում է ազգայնական, շօվինիստ հողի վրա, Թողնում է միշտ իր տակում մի մրուր՝ ազգայնական ատելութեան և դառնութեան: Ահա այդ տեսակէտից մենք սաստիկ ցաւում ենք այն մասին, ինչ որ այժմ կատարվում է Բագուում:

Թուրք ինտելիգենցիայի, մանաւանդ չեզոք ռուս ինտելիգենտ տարրի վրա բարոյական մեծ պարտականութիւն կայ հասկացնել Թուրք ընտրողներին, որ հէնց իրանց՝ իբրև քաղաքացիների՝ շահը պահանջում է, որ քաղաքային դուման կազմված լինի ձեռնհաս, մասնագէտ ձայնաւորներից, և այն՝ ոչ միապաղաղ, միակողմանի, այլ որ նրա մէջ լինեն բոլոր ազգութիւնների և համայնքների ներկայացուցիչներ:

Հ. Առաքելեան

ՎԵՐՋԻՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

(Պետերբուրգի Հեռ. Գործ.)

2 ապրիլի

Մօսկվա.—Դուման որոշեց քաղաքի սեփականութիւն գնել բելգիական ընկերութիւնից 1.900,000 րուբլով ձիաքարշը:

—

Ախալքալաք.—Ջելեկէնում Հաջինսկիի նաւթահանքերում 10 օր շարունակ ֆօնտան է խփում: Խփել է 2 միլիոն պուդ նաւթ:

—

Վիեննա.—Աւստրո-ունգարական նաւատորմը չի մտնի Պատրաս՝ այնտեղ բռնկված համաճարակի պատճառով՝ և կը գնայ Կորֆու, ուր կը հանդիպէ գերմանական Թագաւորական զոյգի գտնըված ժամանակ: Նաւատորմի հրամանատարը կը ներկայանայ Վիլհելմին, որ հաւանօրէն կը դիտէ նաւատորմը:

—

Բեռլին.—Վիլհելմ կայսրի կեանքի դէմ կատարված մահափորձի մասին պտտող լուրերի առիթով Վօլֆի գործակալութիւնը հաղորդում է, որ այդ լուրերն անհիմն են: Կայսրի ինքնազգացողութիւնը շատ լաւ է: Ախիլէօնում մնալը կայսրի առողջութեան վրա ազդում է չափազանց նպաստաւոր կերպով:

—

Մադրիդ.—Պորտուգալիայի յայտնած երկիւղների առիթով, կառավարութիւնը առաջարկեց մի քանի միապետական պորտուգալացիների, որոնք ապրում էին Գալիսիում, աւելի հեռու գնալ սահմանից: Պորտուգալական կառավարութիւնը Լիսաբոնում փակեց սպանիական յեղափոխականների ժողովարանը:

—

Պարիզ.—Պալատը քննեց երկաթուղային ծառայողներին վերընդունելու հարցը:

Մօնիսը համաձայնեց հետևեալ բանաձևին. «Պալատը, հաւանութիւն տալով կառավարութեան յայտարարութիւններին և յուսալով՝ որ նա կը դրդէ երկաթուղային ընկերութիւններին ձեռք առնել ընդունելու արձակված ծառայողներին, անցնում է հերթական գործերին»: Բանաձևն ընդունվեց 361 ձայնով ընդդէմ 38-ի:

—

Վիսբադէն.—Հելլէնների Թագուհին մեկնեց Պետերբուրգ:

—

3 ապրիլի

Պետերբուրգ.—Վիսբադէնից եկաւ հելլէնների Թագուհին:

—

Եկատերինօդար.—Բացվեց առաջին նաւթատար խողովակը Նեֆտեանայա կայարանից մինչև Եկատերինօդար՝ 105 վերստ երկարութեամբ, որի միջով օրվայ մէջ անցնում է 160,000 պուդ նաւթ:

—

Լօձ.—Պահնորդական բաժանմունքը և ոստիկանութիւնը, իմանալով որ Վիդզեվսկայա փող. Զիլբերշտէյնի տանը մարդասպաններ են Թաքնվել, գիշերվայ ժամը 2-ին շրջապատեցին տունը, բայց հանդիպեցին գնդակների, որի պատճառով կանչվեցին զօրքեր, որոնք բայց և այնպէս հրացանաձգութեանը չը մասնակցեցին: Մարդասպանները տունը հրդեհեցին: 12 ժամ շարունակվող հրացանաձգութեան մէջ սպանվեցին 3 հոգի, մէկը ծանր վիրաւորվեց և կալանաւորվեց: Տունը այրվեց: Դէպքի տեղն եկաւ նահանգապետը:

—

Լիսաբօն.—Բրագում կալանաւորվեցին 5 ունտէր-օֆիցէրներ, որոնք դաւադրութիւն էին կազմել հանրապետութեան դէմ:

Կաթօլիկների և հակակղերականների ընդհարման պատճառով, որի ժամանակ մի քանի մարդ վիրաւորվեցին, արդարադատութեան մինիստրն արգելեց հանդէսներ:

—

Սօֆիա.—Մալինօվը արտասանած

ճառի մէջ պարզեց հրաժարականի դրդապատճառները և մատնանշեց, որ հեռացաւ անձնական յարձակումների պատճառով, որպէսզի միապետին հնարաւորութիւն տայ իշխանութեան կոչել աւելի յարմար կառավարութիւն. բողոքեց այն խօսքերի դէմ, թէ իբր մակեդոնական շարժումը յարուցանում է բուլղարական կառավարութիւնը. արդարացնելով իր արտաքին քաղաքականութիւնը, ասաց, որ ամէն մի բուլղարական կառավարութիւն պէտք է հետամուտ լինի ազգային քաղաքականութեան, թոյլ չը տալով ոչ մարտակոչեր, ոչ թուլութիւն։

—

Պարիզ։ — Նախագահը Դէլկասէի, Պամսի, Շօմէի ուղեկցութեամբ մեկնեց Տուլօն, այնտեղից Թունիս։

Արդարադատութեան մինիստրի խօսակցութիւնից յետոյ դատախազի հետ, կալանաւորվեց շքանշաններ վաճառող փաստաբան Վալանսը։ Սա յայտնեց, որ այդ շքանշանները նա ստացաւ մի քաղաքական գործչից, որի անունն էլ տուեց։

Ցետաձգվեցին նիստերը սենատի՝ մինչև մայիսի 2-ը, պալատի՝ մինչև մայիսի 10-ը։

Բիւջէն պալատում ընդունվեց 416 ձայնով ընդդէմ 90-ի։

—

Բուխարէստ.—Ֆլօրէսկօն նշանակվեց ռումինական դեսպան Աթէնքում, Կարասանուն՝ յունաց դեսպան Բուխարէստում։

Վեցամեայ դադարից յետոյ երկու պետութիւնների դիպլօմատիական յարաբերութիւնները վերսկսվեցին։

—

(Լրագիրներից)

Հարցապնդումների մասնաժողովը ընդունեց երեք հարցապնդում՝ ուղղված Կովկասի Փոխարքայ կոմս Ի. Ի. Վօրօնցօվ-Դաշկօվին Տերսկի նահանգում տեղացի ազգաբնակութեան վրա կատարվող բռնութիւնների մասին։

Ցիշեալ հարցապնդումներից երկուսը առաջարկել էին ձախակողմեանները։ Մասնաժողովը հարցապնդումներն ընդունեց համարեա միաձայն, որովհետև թէ ձախակողմեանները և թէ աջակողմեանները զանազան պատճառաբանութիւններով գտան, որ դրութիւնը Կովկասում աննօրմալ է։

—

Պետերբուրգ. — Մարիինսկի պալատը Պետական Խորհրդի ապրիլ 1-ի նիստի ժամանակ ներկայացնում էր երանից մի բացառիկ պատկեր. արքայական օթեակում նստել էին Բարձրագոյն անձինք, պատգամաւորական օթեակում—գերմանական, ֆրանսիական և Թիւրքաց դեսպանները և մօտ 100 պատգամաւորներ։ Հասարակութեան, ժուրնալիստների և պետական դիւանատան օթեակները լի էին բարձր դիրքի հասարակութեամբ։ Մինիստրական օթեակը լի էր բիւրօկրատիայով։ Ստօլիպինի ճառը թողեց թոյլ տպաւորութիւն։ Գրիմմի և Կօվալէվսկիի ճառերը ունեցան մեծ աջողութիւն։

—

Բերլին.—Լուրերին նայած, Գերմանիայի և Սպանիայի միջև կատարվում են գաղտնի բանակցութիւններ Մարօկկօյի վերաբերմամբ։ Մադրիդին խորհուրդ են տալիս ձեռնպահ մնալ զօրքեր ուղարկելուց և չը վարակվել Ֆրանսիական անգաղտնապահութեամբ։ Հնարաւոր թիւրիմացութիւններից խուսափելու համար Մադրիդում պաշտօնավարող դեսպանին առաջարկել են ազդել Կանալէխասի վրա այն մտքով, որպէսզի նա խուսափէ վճռական քայլերից մինչև իրերի իսկական դրութեան պարզվելը։

—

Պետական Դումայի բիւջէտա[յին] մասնաժողովը գնիւթակ նիստում [ը]նդունեց այն օրինագիծը, որով 150 միլիօն ր. է յատկացվում Սև ծովի նաւատորմի նաւերի կառուցման համար։ Այս գումարը գործադրվելու է մի քանի տարում։ Ընդունվեց նաև հարաւային սահմանները ամրացնելու նպատակով դրամներ որոշելու օրինագիծը։

ՀԵՌԱՒՈՐ ԱՐԵՒԵԼՔՈՒՄ

(Պետերբուրգի Հեռ. Գործ.)

2 ապրիլ

Մուկդէն.—Չինական և եապօնական ոստիկանութեան ընդհարումը դառնում է դիպլօմատիական խոշոր միջադէպ։ Չինական իշխանութիւնների ջանքերը՝ վերջ դնել միջադէպին բանակցելով ապարդիւն անցան։ Եապօնական հիւպատոսը, յարաբերութիւն չը սկսելով տեղական չինական իշխանութիւնների հետ, հարցը յանձնեց իր կառավարութեան լուծման։

—

Պէկին.—Ֆինանսների մինիստրը և Ամերիկայի, Գերմանիայի, Ֆրանսիայի և Անգլիայի սեղանաւորների ներկայացուցիչները համաձայնութիւն ստորագրեցին 50 միլիօն դոլլարի փոխառութեան մասին ըստ կուրսի 95։ Փոխառութիւնը կնքվեց Մանջուրիայի արդիւնաբերութիւնը զարգացնելու և դրամական սիստեմը կարգաւորելու համար։

—

Պէկին.—Զինուորական և ծովային մինիստրներին վճռվեց իրաւունք տալ՝ անմիջապէս զեկուցանել գահին առանց վերին խորհրդի։

—

Տօկիօ.—Կիօտօյի մօտերը ուժանակի պայթումից մի շոգեմեքենայ և մի վագօն ջարդվեցին, մեքենավարը և կոչէգարը վիրաւորվեցին ծանր, 10 ճանապարհորդ թեթև կերպով։

—

(Լրագիրներից)

Բերլին.—Կոմս Պֆէյլը «Tages Kundchau»-ում քննելով Հեռաւոր Արեւելքի գործերը՝ ապացուցանում է, որ Չինաստանի համաձայնութիւնը ռուսական պահանջներին սուր կերպարանք տուեց դրութեան։ Դէպի Ռուսաստանը զայրոյթը սաստկանում է։ Չինաստանի սպառազինումը շարունակվում է. տեղային աշխատանքով զօրքեր են ուղարկվում Մանջուրիա։ Ագիտացիա յօգուտ պատերազմի կատարվում է բացէի բաց զօրքի և ազգաբնակութեան մէջ։ Չինացիները յարմար բոպէի են սպասում վրէժխնդիր լինելու Ռուսաստանից հին վիրաւորանքների և ազգային արժանապատւութիւնը վիրաւորելուն համար։ Ռուսական դիպլօմատիայի սխալը, կոմսի կարծիքով, կայանում է նրանում, որ Ռուսաստանը այնպիսի պահանջներ չառաջադրեց, որպէսզի Չինաստանը ռուսաց ուլտիմատումը կատարելու հետ միաժամանակ դադարեցնէ սպառազինումը և զօրքերի առաքումը դէպի ռուսական սահմանները։

ԳՈՐԾԱԴՈՒԼՆԵՐԸ ՖՐԱՆՍԻԱՅՈՒՄ

(Title as printed:) ԳԻՆԵԳՈՐԾՆԵՐԻ ՅՈՒԶՄՈՒՆՔՆԵՐԸ ՖՐԱՆՍԻԱՅՈՒՄ

(Պետերբուրգի Հեռ. Գործ.)

2 ապրիլ

Բար-սիւր-Օբ.—Ցուցարարները, ծածանելով կարմիր դրօշակ, մարսելիեզ երգելով դիմեցին դէպի քաղաքային ինքնավարութիւնը, քարեր նետեցին զօրքերի վրա։ Վիրաւորվեցին մի հրամանատար և մի քանի օֆիցէրներ։

—

Րէյմս.—Մարնի նահանգում տեղի ունեցան երկաթուղագծեր փչացնելու նոր դէպքեր։

Տրէպպյլում գինեգործները ջարդեցին ապրանք առաքողի տան պատուհանները, կոտրեցին գինու պահեստը, փչեցին 1,500 շիշ։

Վերջինում ամբոխը ամայացրեց Մօէտշանդօմ ֆիրմայի այգիները 20 հեկտար տարածութեամբ։ Շատ տեղերում կատարված են ձերբակալութիւններ։

—

Էպերնէ.—Երեկոյեան գինեգործները Տրէպպյլում պատնէշներ կանգնեցրին, ջարդեցին մի քանի գինեվաճառների տները։ Զօրքերը պատնէշները քանդեցին։ Ապստամբները զօրքերի վրա նետեցին շշեր կտորներ։ Այն ժամանակ օֆիցէրը զօրքերին հրամայեց մերկացնել սրերը և ցրել խռովարարներին։ Կէս գիշերին հանգստութիւնը վերականգնվեց։

ՅՈՒԶՄՈՒՆՔՆԵՐԸ ՄԵՔՍԻԿԱՅՈՒՄ

(Պետերբուրգի Հեռ. Գործ.)

2 ապրիլ

Վաշինգտօն.—Նահանգների զօրքերը Ագվապրիէտի մօտերը տեղի ունեցած ճակատամարտում ակտիվ կերպով չը մասնակցեցին։ Երբ դէպի սահմանը փախած զինուորները սկսեցին ընկնել ապստամբների գնդակներից, այն ժամանակ ամերիկական զօրքերի կողմից սահմանի վրայով ուղարկվեց մի օֆիցէր՝ յորդորելու դադարեցնել հրացանաձգութիւնը։ Շնորհիւ այդ միջամտութեան, մէկսիկական զօրքի մնացորդը զէնքերը վայր դնելուց յետոյ ամերիկական հեծելազօրի ձեռքով փոխադրվեց Նահանգների երկիրը։ Նահանգների կառավարութիւնը տեղեկացրեց մէկսիկական կառավարութեանը և ապստամբներին, որ թոյլ չի տայ որեւէ կռիւ իր սահմանին մօտիկ։

—

Իզլպաս (Տէխաս).— Մէկսիկական կառավարութեան ներկայացուցիչների մէջ ծագած տարաձայնութիւնների պատճառով, ապստամբների պարագլուխ Մադէրան հրաժարվեց խաղաղութիւնը վերականգնելու փորձերից։

—

Լոնդօն.—Րէյտէրին հեռագրում են Սան-Դիէգօյից (Կալիֆօրնիա). «Մարտի 29-ին Մէկսիկայից Սաանկվինտին եկաւ բրիտանական «Նիրուսէր» մարտանաւը և ափ իջեցրեց 34 ծովային զինուորների Մակսիմի թնդանօթով։ Երեք կէտերում, ուր օգնութեան համար դիմել էին մարտանաւին, նա բարձրացրեց բրիտանական դրօշակ։ Ցետոյ նաւը, վերցնելով մի անգլիացու և երկու ամերիկացու, տարաւ նրանց Էնսէնատա։

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԳՐԱԿԱՆ ԴԱՏԱՍՏԱՆ

—

Շաբաթ, ապրիլի 2-ին, Արտիստական Ընկերութեան թատրօնում տեղի ունեցաւ գրական դատաստան ռուս վիպագիր Արցիբաշեվի «Սանին» վէպի հերոսների մասին։ Դատարանի նախագահն էր երդուեալ-հաւատարմատար Գվազավա, մեղադրողի դերում հանդէս եկաւ ուսուցիչ Կ. Կօզլօվ, պաշտպանի դերում՝ երդ.-հաւ. օգնական Ա. Մալխազեան։ Բացի դրանից կային 12 երդուեալ դատաւորներ—հայ, ռուս, վրացի։

Մեղադրող Կօզլօվ մի երկար, գեղեցիկ և համոզեցուցիչ մեղադրական ճառով ապացուցեց, որ Արցիբաշեվի գրքի հերոսները—Սանին, Միխայլօվ—մտցնում են հասարակութեան մէջ կազմալուծող, անբարոյականացնող տարր, և դատապարտեց Արցիբաշեվի ամբողջ աշխատութիւնը և պահանջեց դատաւորներից մեղաւոր ճանաչել նրանց։ Պաշտպան Մալխազեան նոյնպէս մի երկար և պերճախօս ճառով ապացուցանում էր, որ Սանինը ոչ թէ տիպ է, այլ միայն սխեմա, որ Արցիբաշեվը պատկերացրել է կեանքի իբականութիւնը, ցոյց է տուել այն, ինչ որ կայ մեր կեանքի մէջ, որ Սանինը և Միխայլօվը արդիւնք են մեր կեանքի, հետևաբար նրանք մեղաւոր չեն, և պահանջեց արդարացնել նրանց։

Նախագահ Գվազավա, ամփոփելով վիճաբանութիւնները, առաջարկեց երդ.-դատաւորներին լուծել հետևեալ հարցը—ցանկալի են կեանքի մէջ Սանինի և Միխայլօվի պէս տիպեր։

Երդուեալները, առանձնանալով և ընտրելով իրանց աւագ Հ. Առաքելեանին, իրանց կողմից եւ դրին հետևեալ հարցը. «Մեղաւոր են Սանինը և Միխայլովը, թէ անմեղ»։

Եւ կայացրին հետևեալ որոշումները. 1) միաձայն՝ Սանինի և Միխայլօվի պէս տիպերը անցանկալի են. 2) միաձայն՝ Միխայլօվը մեղաւոր է. 3) 5 ձայներով ընդդէմ 4-ի՝ Սանինը մեղաւոր է (3 հոգի ձեռնպահ մնացին)։ Այս որոշումը աւագ Հ. Առաքելեանը յայտարարեց հանդիսականներին։

Թատրօնը ծայրէ ծայր լի էր։

ՄԵՂՈՒԱՊԱՀԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ

—

Շաբաթ, ապրիլի 2-ին, Թիֆլիսի չերամապահական կայարանի դահլիճում, տեղի ունեցաւ Կովկասեան Մեղուապահական Ընկերութեան ընդհանուր ժողովը, նախագահութեամբ իշխան պ. Մ. Լօրիս-Մելիքօվ-ի։

Ժողովում երկար և տաք վիճաբանութիւնների տեղիք տուեց այն գանգատը, որ Ընկերութեան անդամներից երկու հոգի տուել էին ընդհանուր ժողովին՝ խորհրդի անդամ և գանձապահ Ա. Դիւմայի դէմ՝ մեղադրելով նրան ոչ-ընկերական վարմունքի մէջ։

Բանից երևաց, որ Ա. Դիւման իր մեղուանոցը փոխադրելու համար վարձել է մի այնպիսի տեղ, ուր տարիների ընթացքում իրանց մեղուանոցները տեղաւորում էին գանգատաւոր անդամները, աւելացնելով տեղի կապալավարձը։ Ժողովականները, բացառութեամբ երկու հոգու, որոնք ձեռնպահ մնացին, եկան այն եզրակացութեան, որ յիշեալ Դիւմայի վարմունքն անարդար է և ոչ-ընկերական, ուստի առաջարկեցին նրան հրաժարվել վարձած տեղից և այդպիսով հնարաւորութիւն տալ գանգատաւորներին օգտվելու իրանց նախկին տեղից։

Ա. Դիւման, չը նայելով ժողովի նախագահի երեք անգամ կրկնած առաջարկութեան, չը ցանկացաւ հնազանդվել ժողովի վճռին և հրաժարվել վարձած տեղից, առարկելով թէ ինքը առևտրական գործերում ընկերական վերաբերմունք դէպի որևէ մէկը չէ հասկանում։

Ժողովը, ի նկատի առնելով Ա. Դիւմայի կտրուկ պատասխանը, ինքն ևս դիմեց կտրուկ միջոցի. նա որոշեց, ըստ Ընկերութեան կանօնադրութեան պահանջման, մի ամիս յետոյ ընդհանուր ժողով հրաւիրել և առաջարկել նրան հրաժարեցնելու Ա. Դիւմային Ընկերութեան անդամութիւնից։

Այնուհետև խորհրդի անդամ Ա. Մխիթարեանը կարդաց մի զեկուցում, որով առաջարկում էր ընկերութեանը օգուտ քաղել այն հանգամանքից, որ Պետական Դուման այս տարի $1^1/_2$ միլիօն րուբլի է նշանակել գիւղատնտեսական բարւոքումների համար, և օժանդակութիւն խնդրել մեղուաբուծական ուրիշ ընկերութիւնների նման, հիմնելու Թիֆլիսում փորձնական մեղուանոց, ուր կարելի լինի սիստեմատիքական մշակման ենթարկել յատկապէս կովկասեան մեղուապահութեան վերաբերեալ բազմաթիւ հարցերը։

Ապա զեկուցանողն առաջարկում էր բանալ ամեն տարի այդ փորձնական մեղուանոցում մեղուապահութեան կուրսեր ռուսերէն, հայերէն, վրացերէն և թուրքերէն լեզուներով՝ մեղուապահութիւն սովորել ցանկացողների համար. գնել բոլոր կարևոր պարագաները Կովկասի զանազան քաղաքներում շարժական ցուցահանդէսներ կազմելու համար և հիմնել, ըստ հնարաւորութեան, սեփական արհեստանոց՝ մեղուապահական իրեր պատրաստելու և այդ իրերը մատչելի գներով մեղուապահներին վաճառելու համար։ Ժողովականները, համակրանքով վերաբերվելով տեղի ունեցած զեկուցմանը, հինգ հոգուց բաղկացած մի մասնաժողով ընտրեցին, որին և յանձնեցին աւելի մանրամասնաբար մշակել Ա. Մխիթարեանի առաջարկները։

ՄԱՐԻԱՄԵԱՆ-ՅՈՎՆԱՆԵԱՆ ԴՊՐՈՑԻ ԵՐԳԵՑԻԿ ԽՈՒՄԲԸ

—

Վաղուց է, ինչ խօսվում էր Յովնանեան դպրոցի աշակերտուհիների քառաձայն երգեցիկ խմբի մասին, որ պատրաստում էր նոյն դպրոցի երաժշտութեան ուսուցիչ պ. Արշակ Տէր-Յովսէփեանը. և չը նայած որ այդ խումբը դեռ ասպարէզ չէր դուրս եկել, այնուամենայնիւ հասարակութեան որոշ խաւերում արդէն զանազան կարծիքներ էին տիրում նրա մասին։ Ոմանք գտնում էին, որ այդպիսի խմբի համար կազմված պատրաստ արարողութիւն չունենալու պատճառով, գործը մեծ խոչընդոտների կը հանդիպի. ուրիշներն աւելի յոռետես կերպով էին դատում, մտածելով որ Եկմալեանից յետոյ հազիւ թէ գտնվի այնպիսի մէկը, որ հասարակութեան ճաշակին բաւարարութիւն տայ. իսկ գործին աւելի անտեղեակ մարդիկ չէին կարողանում երևակայել աղջիկներից կազմված քառաձայն խումբ։

Արշակ Տէր-Յովսէփեանի՝ որպէս մեր հայկական երաժշտական ասպարէզը նոր դուրս եկող մասնագէտի վրա՝ անշուշտ բարոյական մեծ պարտք կար գործը ըստ կարելւոյն լաւ հիմքերի վրա դնելու։ Մանաւանդ որ իգական երգեցիկ քառաձայն խումբ մեր մէջ առաջին անգամն է, որ պիտի երևան գար։

Ճիշդն ասած, մենք ևս մեծ վստահութիւն չունէինք դէպի ընդհանրապէս մեր այժմեան երաժշտական ասպարէզում գործող անձնաւորութիւնները, բայց ամսիս 2-ին լսելով կուսանաց եկեղեցում Յովնանեան դպրոցի խումբը, անհրաժեշտութիւն պէտք է համարենք այդ գործը չը խրախուսել։ Մեր կարծիքով՝ հասարակութիւնը այժմ Եկմալեանի խմբական երգեցողութիւնից ցարդ տևող երկար ընդմիջումից յետոյ առաջին գոհունակութեամբ կարող է լսել պ. Ա. Տէր-Յովսէփեանի կազմած այդ աւելի քան ներդաշնակ խումբը։

Չը նայած այն հանգամանքին, որ եկեղեցու բէզգնատօրները անհամապատասխան են երգեցողութեան համար, այնուամենայնիւ խմբի համերաշխ և տեղի նուրբ նիւանսներով երգեցողութիւնը ծածկում է այդ պակասը և թողնում է շատ հաճելի տպաւորութիւն։

Մի պակասութիւն միայն, որ քիչ թէ շատ աչքի էր զարնում, այդ այն է, որ պատարագի վերջին մասերը («Օրհնեալ է Աստուած»-ից սկսած) խումբը միաձայն է երգում։ Եւ բեմի վրա երգող սարկաւագունները շարունակ կորցնում էին տօնը. պ. Տէր-Յովսէփեանը պէտք է որ դրա վրա առանձին ուշադրութիւն դարձնէր։

Մեզ չափազանց զարմանալի է թւում թէ ինչո՞ւ մինչև այժմ Յովնանեան դպրոցի հոգաբարձութիւնը չէ հոգացել այդպիսի մի մշտական խումբ ունենալու, երբ նոյնիսկ մէկ տարվայ ընթացքում կարելի եղաւ կազմել օրինակելի խումբ։ Մ. Բաբայեան

ՈՒՍՈՒՑԻՉ ԲԱՐՍԵՂ Մ. ՑԱՐՈՒԹԻՒՆԵԱՆԻ ԹԱՂՈՒՄԸ

Շաբաթ, ամսիս 2-ին, տեղի ունեցաւ առևտրական գիտութիւններ տարածող ընկերութեան առևտրական դպրոցի անդամ ուսուցիչ Բ. Մ. Ցարութիւնեանի թաղումը։

Բ. Ցարութիւնեանը ծնվել է Թիֆլիսում 1876 թ., սկզբնական կրթութիւնը ստացել է տեղական III գիմնազիայում, որտեղ աւարտելով ճանապարհվել է Պետերբուրգ ուսանելու ֆիզիկօ-մաթեմատիկական ֆակուլտէտում։ Բայց կարճ ժամանակից յետոյ թողել է Ռուսաստանը և անցել է արտասահման, նախ Բէլգիա՝ Լիէժ քաղաքում և ապա Ֆրանսիա՝ Նանսի քաղաքում ուսանելով էլէկտրօ-տեխնիկական ճիւղում 3 տարի։

Նա հայրենիք վերադառնալուց յետոյ մի տարի ծառայել է քաղաքային վարչութեան մէջ և ապա ընդունվել Բագուի բէալական դպրոցում որպէս ֆրանսերէն լեզուի ուսուցիչ, որտեղ մեծ յարգանք վայելելով, թէ ընկեր ուսուցիչներից և թէ աշակերտներից՝ մնացել է 3 տարի։

Ցետոյ փոխադրվել է դարձեալ Թիֆլիս և ընդունվել III գիմնազիայում դարձեալ ֆրանսերէն լեզու աւանդելու համար։ Եւ վերջապէս մի տարուց յետոյ, երբ բացվեց տեղիս նոր առևտրական դպրոցը, նա ուրախութեամբ և մեծ յոյսերով իր ուսերի վրա վերցրեց դպրոցական գործի մեծ, ծանր լուծը (առանձնելով տեսչի օգնականի պաշտօնը) աւելի ամուր հիմունքների վրա դնելու համար։

Եւ իրաւ, Բ. Ցարութիւնեանը լուռ ու մունջ, անխոնջ մշակի պէս աշխատում էր, թափելով իր եռանդի վերջին կաթիլները յօգուտ մատաղ սերնդի, յօգուտ նոր լուսաւորութեան, նոր կրթութեան տաճարի բարձրացման։

Նա ըմբռնելով աշակերտների հոգեբանութեան ու զգացմունքների մատաղ պ[...] հանչկոտ ձայնը՝ ճանկում էր նրանց սիր[...] և քաշում դէպի վէհը, դէպի լոյսը՝ սրբ[...]լով, ջարդելով դժուարին ճանապարհի ա[...] մի փուշ սեփական ոտներով...

Եւ այդ աշխատանքը, այդ երախտա[...] եռանդը գեղեցիկ կերպով գնահատվե[...] թէ աշակերտների և թէ ուսուցիչների կ[...] մից։

Հանգուցեալի դիակին ուղեկցում [...] դպրոցի բոլոր աշակերտներն ու ուսու[...]ները թախծոտ ու վշտահար դէմքով...

Նրանք կանգ առան դպրոցի առաջ, և [...] բոյիշեալ դպրոցի ուսուցիչ Ի. Մ. Խր[...]լօվը կարդաց դամբանական, որի կա[...] ազդեցիկ բառերը հասարակութեան [...]րից խլեցին արցունքի կաթիլներ. և [...] նորից ուղևորվեցին դէպի Թանդոյեան [...] կեղեցին, որտեղ երգում էր Դ. Ղազարե[...] խումբը։

Պատարագից յետոյ դպրոցի V դասար[...] երկու աշակերտներ դարձեալ կարդա[...] դամբանական հայերէն լեզուով, որոն[...] գեղեցիկ կերպով ու սրտառուչ նախա[...]սութիւններով բնորոշեցին նրա համ[...] գործունէութիւնը։

Եկեղեցու բակում խօսեցին նաև դպր[...] պատմաբան ուսուցիչ Մախաթաձէն և[...] աշակերտներ ռուսերէն ու վրացերէն [...]զուներով, և ուղևորվեցին դէպի Խօջիվ[...]քի գերեզմանատունը, որտեղ դարձեալ [...]սեցին 4 աշակերտներ։

Դիակը գերեզման իջեցնելուց առաջ [...] սանող եղբօր բառերը՝ «իմ պարծանք, [...] միակ յոյս»... փլցրին հասարակութեա[...] սիրտը, և դարձեալ արցունքի յորդ [...]թիլները մէկիկ-մէկիկ ոլորվելով մարեց[...] իւրաքանչիւրի հոգում բունված հուրը...

Դիակի վրա կային մօտ 13 պսակնե[...] (7-ը դպրոցից, իսկ մնացածները բարե[...]կամներից ու ծանօթներից)։

Տարածվում էր նաև հանգուցեալի նկա[...] բաց նամակների վրա, որը հրատարակել [...] բարձր դասարանների աշակերտները։

Վալ. Վայկունի

ՊԵՏԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ

(Պետերբուրգի Հեռ. Գործ.)

—

Պետերբուրգ, 2 ապրիլ

Նախագահում է Ակիմօվը։

Առանց վիճաբանութիւնների ընդունվա[...] է պետական ելևմուտը համաձայնեցնող մա[...]նաժողովի առաջարկութիւնը։ Մտքերի տարբերութիւն Պետական Դումայի և Խոր[...]հրդի միջև մնաց ելևմտի երեք յօդուածնե[...]րի նկատմամբ։ Օրէնքի ույժով այդ կարծիք[...]ների զանազանութիւնը լուծելու է կառա[...]վարութիւնը։

Խորհուրդը սովորական ծախքերը հաշվ[...] է 2,527,272,220 րուբլի, հերթական ծախ[...]քերը 147,540,769 րուբլի։ Աւելորդ մնացո[...] 45,295,838 րուբլով յետ են գնվելու Մոսկ[...]-Նարօսլաւլ երկաթուղու 5%-ային օբլ[...]գացիաները և ուրիշ փոխառութիւններ։

Նախագահի առաջարկութեամբ՝ Խորհու[...]րդը շնորհակալութիւն է յայտնում ֆին[...]սական մասնաժողովի Նախագահ Րօմանօ[...]վին, սրա փոխանորդին և անդամներին, [...] րանց շնորհիւ Խորհրդի ընդհանուր ժողովի[...] աջողվեց ամբողջ ելևմուտը քննել երկ[...] նիստերում։

—

Ստօլիպինի ճառի շարունակութիւնը *)

«Ցիշեցէք, պարոններ, այս կարգի հրատա[...]րակութիւնները, համաձայն 87-րդ յօդուա[...]ծի հաղորդակցութեան մինիստրութեան [...] շտատի օրէնքի վերաբերմամբ. այստեղ ար[...]տակարգութեան բոպէն ստեղծվեց այն րո[...]պէից, երբ Պետական Դուման ընդունեց [...] այն առաջարկը, որը անընդունելի էր կա[...]ռավարութեան համար. կառավարութիւն[...] հէնց այն ժամանակ, Պետական Դումայ[...] հիմնաւորման օրից, խնդրեց Միապետի[...] թոյլտւութիւնը, ընդհատելու Պետակա[...] Խորհրդի և Դումայի զբաղմունքները մ[...] հրամանագրով Ծննդեան տօներին, և այ[...] ընդհատումը կատարվեց համաձայն 87-ր[...] յօդուածի։ Բայց հետաքրքրական է, ո[...] պալատների զբաղմունքների սկսումից ան[...] միջապէս յետոյ սահմանադիր-ռամկավար[...]կան կուսակցութիւնը Պետական Դումայում[...] հարցապնդում ուղղեց կառավարութեանը[...] որը իր պատճառաբանութեան տեսակէտից[...] մեծապէս նմանում էր Պետական Խորհրդ[...] հարցապնդումին, և որը մատնացոյց էր[...] անում այն հանգամանքի վրա, որ բացառի[...] միջոցներ կարող են գործադրվել այն ժա[...]մանակ միայն, երբ այդ անխուսափելի [...] լինի, երբ գոյութիւն չունի Պետական Դու[...]մայի նիստը, որպիսի հարցապնդումը [...] տական Դումայում բոլորովին քննութեան[...] չառնվեց, որովհետև այն յետ վերցվեց [...] քանի որ առաջին ստորագրողը չեղեալ հա[...]մարեց իր ստորագրութիւնը։ Իսկ առաջին[...] ստորագրողն էր սահմանադիր-ռամկավարա[...]կան կուսակցութեան անդամ Շինգարէվը։ Մօտ մի տարի սրանից առաջ նոյն ձևով անցկացվեց մի այլ օրէնք, որը վերաբե[...]րում էր նաւային ուղիների արտա[...]կարգ պահպանմանը Սև և Միջերկրա[...]կան ծովերի վրա։ Այն ժամանակ արտա[...]կարգ պարագաներ ստեղծվեցին Պետական Դումայի նիստի միջոցին, որը տեղի ունե[...]ցաւ անցած տարվայ յունիսի 4-ին, երբ Պետական Դուման մերժեց այն քանակի նպաստը, որը խնդրում էր կառավարու[...]թիւնը նաւագնացութեան և առևտրի ռու[...]սաց ընկերութեան համար. և որովհետև յայտնի էր, որ ընկերութիւնը այդ ք[...]նակի

*) Տես «Մշակ» № 70.

պաստին չի համաձայնի, նրա համար յուլիսի 1-ին նաւագնացութիւնը երկու ծովերի վրա պիտի ընդհատվէր։ Այն ժամանակ այս օրինագիծը Պետական Խորհրդի քննութեանը յանձնվեց, որտեղ կարծիքներ լսվեցին այն մասին, որ կառավարութիւնը պարտաւոր է միջոցներ ձեռք առնել, որպէս զի նաւագնացութիւնը շարունակվէր և յուլիսի 1-ից յետոյ։ Այսպիսով, պարոններ, դեռ մի քանի ամիս սրանից առաջ այստեղ գոյութիւն ունէր, եթէ միայն չէր գերակշռում, այն կարծիքը, որ կառավարութիւնը իրաւունք ունի արտակարգ ձեռվ միջոցներ ձեռք առնելու այն պարագաներում, որոնք ծագում են նիստերի ժամանակ, պետական հաստատութիւնների սէսսիաների ընթացքում։ Ի հարկէ ներկայ դէպքում չէին կարող ծագել արտակարգ հանգամանքներ սէսսիայի ընդհատումից յետոյ, որովհետև Պետական Դուման ցրվեց յուլիսի 17-ին, իսկ մինիստրական խորհրդի արձանագրութիւնը 87-րդ յօդուածի միջոցը ընդունելու մասին ստորագրվեց յուլիսի 18-ին. իսկ այս օրերի ընթացքում արտակարգ դէպք տեղի չունեցաւ։

«Դէպքերը այն ժամանակ բնական կերպով դասաւորվեցին օրէնսդիր հաստատութիւնների զբաղմունքների ընդհատումից առաջ՝ նախ քան ամառային արձակուրդները, երբ և չէր կարող հարց ծագել արհեստական ընդհատման մասին։ Այս կարևոր և պայմանաւորեալ մտքերի փոխանակութեան գործի անհամաձայնութեան շնորհիւ պալատների միջև, յամենայն դէպս չեն տուժի երկրի շահերը։ Օրէնսդիր մարմինները քննում, քուէարկում են, իսկ գործում է և պատասխանատուութիւնը կրում է կառավարութիւնը, որպիսի պատասխանատուութիւնից նա իրան ազատել չէ կարող։ Նա չէ կարող թագնվել օրէնքի տառի ներքոյ, այլ պարտաւոր է «ըմբռնել օրէնքը», ինչպէս այդ յաւանշից Տագանցէվը, այսինքն պարզ և ուղղակի կերպով օրէնքի թելադրանքը կատարել, ղեկավարվելով այն կարող կամքով, որը նրանում է գտնվում։ Իսկ ինչ է ցոյց տալիս մեզ գործնականը. նոյնը, ինչ որ տեսականը։ Երկու կարծիքներ կան՝ երկու ուղղութիւնների հետ. մէկը վերաբերում է՝ գիտակից կամ անգիտակից կերպով դէպի պարլամենտարիզմը ձգտելը Միապետի իրաւունքների կրճատմանը, արտակարգ հրահանգների հրատարակման շրջափակի մէջ, մինչև նրա պարզութիւնը. իսկ միւսը հիմնաւորված է օրէնքի իսկական մտքի վրա, որը հնարաւորութիւն է տալիս Միապետին գործադրելու 87-րդ յօդուածը այն դէպքում, երբ ծագում են արտակարգ հանգամանքներ մինչև արձակումը օրէնսդիր հաստատութիւնների, որոնք առաջ են բերում այս արձակումը։ Մերժել այս իրաւունքը՝ կը նշանակէ ստեղծել առաջին միջադէպը, որը կարող է վտանգաւոր լինել, որովհետև այս կարգի կրճատումը ծագի իրաւունքների հրովարտակների հրատարակութեամբ մինչև այն սահմանները, որոնք ծանօթ չէին ոչ մի պետութեան, որոնց մէջ կայ իրաւունք արտակարգ հրովարտակների հրատարակման համար, նման մեր 87-րդ յօդուածի ոգու։

«Ի հարկէ, շիտակ կառավարութիւնը գիտակցօրէն դրան ընդառաջ գնալ չէր կարող։ Ես, պարոններ, միշտ եղել եմ և կը լինեմ բացարձակ և գիտակցական հակառակորդ մեր ներկայացուցչական հաստատութիւններին շնորհված իրաւունքների խախտման։ Բայց մի՞թէ պատմական սխալ չէ, պարոններ, դուցէ և գիտակցական, զինաթափ անել Վեհապետին՝ արտակարգ պարագաների մէջ նրան վերապահված յատուկ իրաւունքից։

«Սրանով ես կարող էի և վերջացնել իմ պատասխանը, որովհետև հարցապնդման մէջ մնացեալ բոլորը աւելի հարցի բնոյթ ունի։ Բայց ես արդէն իմ ճառի սկզբում ասացի, որ խօսք չեմ տալիս և այդ հարցերին պատասխանելու։

«Ամենից առաջ՝ ես կառանձնացնեմ նախօրինակ ստեղծելու փոքրիկ հարցը։ Ի հարկէ անհեթեթութիւն է, կասեմ՝ նոյն իսկ յանցանք կը լինէր, երկրի կառավարութեան սովորական ընթացքի մէջ մտցնել 87-րդ յօդուածը, բայց պաղարիւն և հանդարտ դատելով՝ մի՞թէ հնարաւոր է այդ, պարոններ։ Չէ՞ որ 87-րդ յօդուածը չէ տալիս կառավարութեանը իրաւունք և հնարաւորութիւն՝ օրէնսդիր լինել օրէնսդրական հաստատութիւնների ամեն մի կօնտրօլից դուրս. ամեն մի միջոց, որ ձեռք է առնվում 87-րդ յօդուածի հիման վրա, երկու ամսից յետոյ պէտք է ներկայացվի Պետական Դումային ի քննութիւն։ Ասում են, որ վախենում ենք գործադրել այդպիսի միջոցները ամառային արձակուրդների ժամանակ։ Սակայն կառավարութիւնը պէտք է արդէն շատ թեթևամիտ լինէր և անզգոյշ, որպէսզի արհեստական կերպով ստեղծէր կօնֆլիկտներ՝ մտցնելով երկրի կեանքի մէջ այնպիսի միջոցներ, որոնք անընդունելի են օրէնսդրական հաստատութիւնների համար և որոնք պէտք է առաջ բերեն նրանց կործանումը մի քանի ժամանակից յետոյ։ Բայց հիմնական երաշխաւորութիւնը, պարոններ, դրա մէջ չէ։ Պետական խելացիութիւնը այդ կարգով ընդունվող միջոցների վերաբերմամբ ապահովված է ուրիշ բանով. նա ապահովված է Բարձրագոյն իշխանութեան կօնտրօլով այն պետութեան մէջ, որ կառավարվում է միապետական սկզբունքներով։ Դրանից աւելի ուժեղ, աւելի էական երաշխաւորութիւն լինել չէ կարող։ Նրանով ապահովվում է մի ուրիշ աւելի շատ վտանգաւոր հնարաւորութիւն, օրինակ՝ պատերազմ յայտարարելու հնարաւորութիւնը»։

Ապա Ստոլիպինը պատասխանելով Պետական Խորհրդի մի քանի անդամների յայտարարութեանը,—թէ կառավարութեան գործողութիւններով Պետական Խորհուրդն ստորացված է և վիրաւորված, թէ՝ Պետական Խորհրդի որոշումները փոխելով 87-րդ յօդուածի գործադրութեամբ՝ դրանով հաւասարվում է Պետական Խորհրդի իրաւունքը՝ արտայայտելու ազատօրէն իր մտքերը, —ասում է, թէ կառավարութիւնն այդպիսի չար կամք չէ ունեցել։ Եւ իբրև ապացոյց, որ ուրիշ երկիրներում ևս դիմում են այդպիսի միջոցների, նա մատնացոյց է լինում մի պատմական օրինակի վրա, երբ առաջին մինիստրը, կորցնելով իր յոյսը՝ անցկացնելու վերին պալատում մի օրէնք, որ անց էր կացված արդէն ստորին պալատում, դիմեց միապետին։

«Պարոններ, դա ոչ թէ Պատագօնիայումն էր, այլ Անգլիայում, և միայն վերջերս՝ Թագուհի Վիկտորիայի ժամանակ. իսկ այդ միջոցը գործադրող մինիստրը կոպիտ կամայականութեան, բռնութեան ու սեփական ինքնասիրութեան ներկայացուցիչ չէր, դա լիբէրալ Գլադստոնն էր. իսկ օրէնքը, որ նա անցկացրեց այդպիսով, ստորճանները վաճառելու ոչնչացման օրինագիծն էր վերաբերում։ Եւ այդ դէպքում ոչ ոք Գլադստոնին չը դատապարտեց վերին պալատին վիրաւորելու մէջ։ Կառավարութիւնը, որ ունի համոզմունքներ, ունի իդէալներ, ոչ միայն հաւատում է նրան, ինչ որ անում է, այլ անում է այն, ինչին որ հաւատում է։ Կառավարութիւնը չէ կարող չընդունել, որ Պետական Խորհուրդը անսխալական չէ և որ նրա մէջ առաջ եկած հանգոյցը կարելի է բանալ միայն վերից։ Լաւ է թէ վատ՝ այդ տեսակ կարգը—ես չը գիտեմ, բայց կարծում եմ, որ նա երբեմն քաղաքականապէս անհրաժեշտ է, երբեմն քաղաքականապէս անխուսափելի է։

«Ցամենայն դէպս դայրոյթով հերքելով այն նկատողութիւնները, թէ ես ստորացնում եմ օրէնսդրական հաստատութիւնները, դիմում եմ վերջին հարցին, որը, ինչպէս ասացի, չէ ենթարկվում օրէնսդրական մարմինների լուծման, այն հարցին, թէ արդեօք ինչպիսի արտակարգ հանգամանքներ ստեղծվեցին ներկայ գործում, որոնք պահանջեցին բացառիկ ձեռնարկութիւններ։ Ես կը լինեմ անկեղծ։ Մենք աշխատեցինք շատ աննպաստ պայմաններում։ Մենք հասկանում էինք, որ Պետական Դումայից ստացվող օրէնքները պահանջում են երբեմն արմատական վերամշակումն, պահանջում են խոշոր ուղղումն։ Աշխատանքը եռում էր, մինչև որ ռուսական կեանքի արմատական հիմնական հարցում վերջապէս ջարդվեց կառավարական աշխատանքի շարժիչը։ Ես խօսում եմ մեր ներքին քաղաքականութեան՝ ռուսական հիմնական սկզբունքի մասին։ Ես գիտեմ, պարոններ, որ դուք այդ մասին մտածում էք այլ կերպ, որ դուք ուրիշ բանումն էք տեսնում իրականացումն ռուսական իդէալների։ Սակայն մեծ տարբերութիւն կայ դրա և զուտ ազգայնական քաղաքականութեան միջև, որ ... (հեռագիրը աղաւաղված է)։

«Ես չը գիտեմ, պարզ եմ արտայայտում իմ մտքերը։ Ես չեմ կամենում ճառել մերժված օրինագծի էութեան մասին, ես չեմ խօսում մեր կարծիքների տարբերութեան մասին. ես խօսում եմ միայն ձեր քուէարկութեան հետևանքների մասին։ Ես միշտ բացէ ի բաց յայտնել եմ, որ լեհական կուլտուրան համարում եմ գնահատելի տուրք մարդկութեան կատարելագործութեան ընդհանուր հարստութեան մէջ. սակայն ես գիտեմ, որ այդ կուլտուրան Արևմուտքում դարերով կռիւ է մղել ուրիշ կուլտուրայի դէմ, որն ինձ աւելի մօտ է, որն ինձ աւելի թանգ է—ռուսական կուլտուրայի դէմ։ Ես գիտեմ, որ արևմտեան զեմստվօյի մասին եղած երազի վերջը՝ ցաւալի զղջումն է լինելու այն մասին, թէ Պետերբուրգը վտանգաւոր րօպէին հրաժարվում է նրանց աջակցութիւնից, որոնք հնուց անտի պահել և պահում են Արևմտեան Ռուսաստանը։ Եւ ռուսական այդ կուլտուրայի պաշտպանութեան համար կառավարութիւնը իր յոյսը կորեց Պետական Խորհրդից։ Երեսունների վերջ դրվեց և օրէնքը գործադրվեց 87-րդ յօդուածի կարգով։ Ինձ համար շատ ցաւալի է, որ կառավարութեան գործողութիւնները Պետական Խորհուրդն ընդունում է իրան վիրաւորական, բայց իր ծանր պատասխանատուութեան գիտակցութեամբ կառավարութիւնը պէտք է դրա վրայից ևս անցնէր։ Պատասխանատուութեան միևնոյն զգացմունքը դրդում է ինձ ասել ձեզ, պարոններ, որ 87-րդ յօդուածի մեկնութիւնը Պետական Խորհրդի հարցապնդման մէջ կառավարութիւնը գտնում է սխալ և անընդունելի, իսկ այդ գործում արտակարգ հանգամանքների իրողութիւնը, որպիսին կառավարութիւնը թոյլ չի տայ դատել օրէնսդրական հաստատութիւններին, կառավարութիւնը տեսնում է այն անելանելի կացութեան մէջ, որի մէջ ընկել էր Ռուսաստանը իր համար կենսունակ օրէնքներ գործադրելու գործում և այն րօպէին, երբ մեր ներքին քաղաքականութիւնը շեղվել էր ռուսական ազգային ուղուց»։

Մնացածի մասին արդէն տպվեց «Մշակում» № 70-ում։ Այսինքն՝ որ Ստոլիպինի ճառից յետոյ Խորհուրդը, լսելով մի շարք հռետորների ճառերը, գտաւ, որ կառավարութեան բացատրութիւնները չը գոհացրին հիմնական օրէնքների 87-րդ յօդուածի խախտման մասին ներկայացված հարցապնդման հեղինակներին։

ՅՕԳՈՒՏ ՉՔԱՒՈՐՆԵՐԻ

Ջատկական տօների առիթով յօգուտ չքաւորների ստացանք՝ 1) բժշկապետ Ց. Գասպարեանից 10 ր., 2) տ. Ա. Ա. Աւանիւզբաշեանից՝ հանգուցեալ Աւետիս Վարդապետեանցի դագաղի վրա պսակ դնելու փոխարէն՝ 25 րուբլի, 3) Մկրտիչ Թամբաշեանից՝ հանգուցեալ Նինա Արտէմիեվնա Սարուխանեանցի դագաղի վրա պսակ դնելու փոխարէն՝ 10 րուբլի։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

✦ Թիֆլիս եկաւ և ներկայացաւ Կովկասի Փոխարքային Երևանի քաղաքագլուխ Ց. Տիգրանեանը, որի միսսիան էր՝ աջողեցնել Երևանում ջրանցք և էլեկտրական լուսաւորութիւն հաստատելու թոյլտուութիւն ստանալ։

✦ Բագուի Նոբելնուր ճայնուորների թւում, որ տպվեց «Մշակի» № 70-ում, պակաս են երկու անուններ՝ Իսա-բէկ Աշուրբէգով և Ալէքսանդր Պոպով։ Ուրեմն ընդամենը ընտրված են 24 ձայնաւոր։

✦ Կ. Հ. Բ. Ը. խորհուրդը ստացել է հետևեալ նուիրատուութիւնները. գրն. Մ. Ռ. Դօլուխանովից՝ իր և իր ընտանիքից յօգուտ Ընկ. ձրի և աշակերտական ճաշարանի 20 ր. հանգուցեալ Աւետիս Վարդապետեանի դագաղի վրա պսակ դնելու փոխարէն։ Գինեվաճառ պատուաւոր քաղաքացի Գրիգոր Գերասիմովիչ Կուզնեանից՝ զատկական տօների առիթով յօգուտ Ընկ. ձրի և աշակերտական ճաշարանի՝ 25 ր. և յօգուտ Ընկ. որբանոցի՝ 25 ր., ընդամենը 50 ր.։

✦ Կիրակի, ամսիս 3-ին, տեղի ունեցաւ հաշտարար դատաւոր Գ. Երէցփոխեանի յուղարկաւորութիւնը և թաղումը։ Հասարակութեան խուռն բազմութիւն զանազան խաւերից եկել էր վերջին յարգանքը մատուցանելու հանգուցեալին, որ հանրածանօթ էր իր համակրելի, շիտակ և եռանդուն գործունէութեամբ։ Յովնանեան-Մարիամեան դպրոցի հոգաբարձութիւնը և բարձր դասարանների աշակերտուհիները նոյնպէս ներկայ էին, ի նկատի ունենալով, որ հանգուցեալը վարել է մի քանի տարիներ հոգաբարձուի պաշտօնը այդ դպրոցում։

✦ Ներկայ աւագ-շաբաթվայ ընթացքում քաղաքում ոչ մի թատրօնական ներկայացումներ չեն լինելու։

✦ Մայիսի 1-ից «Գիւղատնտես» շաբաթաթերթին կից՝ որպէս նրա ձրի յաւելուած՝ լոյս է տեսնելու «Գիտական Առողջապահութիւն» երկշաբաթաթերթը, խմբագրութեամբ բժ. Ե. Մինասեանի և աշխատակցութեամբ մեր մի շարք բժիշկների։ «Գիտական Առողջապահութեան» հրատարակութեան նախաձեռնութիւնը, որպէս և տպագրական ծախքը՝ վերցրել է իր վրա բժ. Ա. Բուզուղեանը։

✦ Թիֆլիսի բոլոր զօրամասերում, Փոխարքայի կարգադրութեամբ, ապրիլի 9-ից մտնում է ամառային զգեստների գործածութիւնը։

✦ Մարտ ամսվայ ընթացքում քաղաքային առաջին ապաստարանում գիշերել են 174 հոգի, որոնցից մէկը կին։ Նրանք բոլորը գիշերել են 3,100 անգամ։ Ըստ ազգութեան այցելողները բաժանվում են հետևեալ կերպով. ռուսներ՝ 33 տղամարդ, հայեր՝ 97 տղամ. և 1 կին, վրացիներ՝ 35 տղամ., լեհեր՝ 4 տղամ., գերմանացիներ՝ 3 տղամ. և պարսի՝ 1 տղամարդ։

✦ Ապրիլի 11-ից ցիրկում սկսվելու է ֆրանսիական ըմբշամարտ։

✦ Վրաց գրող տ. Եկատերինա Գաբաշվիլիի յօբելեանը նշանակված է ապրիլի 23-ին։

✦ Ստացանք բժ. Քանանեանի կազմած ու հրատարակած տեղեկագիրը Անդրկովկասեան Օլգինսկի ծննդաբերական ապաստարանի մասին յընթացս 36 տարիների։

✦ Թիֆլիսում էլեկտրական լուսաւորութիւն հաստատելու աշխատանքները տրվեցին Ալէքսէևի, Վիշնևակօվ և Շամշին ընկերութեանը 218,000 րուբլով։

✦ Թիֆլիսի անշարժ կալքերի վերագընահատումը աւարտվելու է յուլիս ամսում, իսկ հոկտեմբերին վերագնահատութեանը վերաբերող բոլոր նիւթերը կը ներկայացվեն քաղաքային վարչութեան։

✦ Մուշտայիդ այգին վեց տարով երկրագործութեան Թիֆլիսի վարչութիւնը կապալով տուեց Գորգիջանովին։ Վերջինս ձեռնարկել է բոլորովին վերաշինելու այգին։ Ի միջի այլոց առանձին տեղ է շինվում երեխաների համար։

✦ Թիֆլիսում այն տեղին մօտ, ուր նոր սպանդանոց է կառուցվում, շինվելու է յատուկ նոր տեսակի խոզեմորթարան, որ արժենալու է 3000 րուբլի։

✦ Թիֆլիսի նահանգապետը բաւարարութիւն տուեց էլեկտրաքարշի ընկերութեան խնդիրքին, որի համաձայն էլեկտրաքարշի վագոնները առաջվայ նման կանգ են առնելու Գոլովինսկի պրոսպեկտի և Վերայի զառիվայրի հանդիպման տեղում՝ Ջեմմէլի ղեղատան առաջ։

✦ Տպագրական գործի վրացական ընկերութիւնը ռուս թերթի հետ միաժամանակ որոշել է հրատարակել մի օրաթերթ վրացերէն լեզուով։ Արդէն ընտրված է մի մասնաժողով այդ նպատակի իրագործման համար։ Մասնաժողովը որոշելու է լրագրի տիպը և մշակելու նախահաշիւ։

✦ Ստացանք Թիֆլիսի 2-րդ փոխադարձ վարկի ընկերութեան 1910 թւի հաշիւը։

✦ Բալախանում նախագծվում է բանալ տղայոց գիմնազիա մասնաւոր միջոցներով։ Նոյն տեղում թոյլատրված է բանալ չորսդասեան օրիորդաց պրօգիմնազիա։

ՈՍՏԻԿԱՆԱԿԱՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

✦ Ապրիլի 2-ին, ցերեկվայ ժամը $4^1/_2$-ին, Ալէքսէևսկայա փող. № 14 տանը ապրող՝ իր ծնողների մօտ՝ Աշխէն Սանթրոսովան, 17 տարեկան, իրան նետեց Կուր գետը և խեղդվեց։ Ինչպէս պարզվեց, Սանթրոսովան վաղուց էր մտադրվել անձնասպան լինել և մի քանի անգամ կատարել էր մահափորձ։

✦ Ապրիլի 2-ին, ցերեկվայ ժամը 5-ին, գնդապետի այրի Նինա Նատիէվան, 65 տարեկան, հիւանդ լինելով, դեղը խմելու ժամանակ սխալմամբ խմեց քացախի էսենցիա և մի փոքր անց վախճանվեց իր բնակարանում՝ Մթացմինդսկայա փող. № 7 տանը։

✦ Ապրիլի 3-ին, Գրիբօեդովսկայա փող. № 13 տանը ապրող իշխան Գէօրգի Բագրատիօն-Մուխրանսկիի բնակարանից, երբ իշխանը եկեղեցի էր գնացել, անյայտ մարդիկ գողացել են մի քսակ, որի մէջ կար 200 րուբլի։

✦ Ապրիլի 3-ին, առ. ժամը $10^1/_2$-ին, ոստիկանական պաշտօնեաները ձերբակալեցին Թիֆլիսեցի Մարիա Վիկ. Իվանովային, որ ապրում է Կիրօչնայա փող. № 2 տանը, որի մօտ գտնվեց «բուլդօկ» սիստեմի ատրճանակ առանց թոյլատրիչ վկայականի։ Իվանովան ենթարկվելու է պատասխանատուութեան։

✦ Ապրիլի 4-ին, առաւօտեան ժամը $5^1/_2$-ին, գործադրվեց կովկասեան նահանգական-զինուորական դատարանի վճիռը, ըստ որի համաձայն և կախաղան բարձրացվեց Ստեփան Նահապետեանը՝ Ախալքալաքի անտառապահի օգնական Տիշչուկի սպանութեան մէջ կասկածվելով։

ԳԻՏՈՒԹ., ԳՐԱԿԱՆ., ԳԵՂԱՐ.

ԹԱՏՐՈՆ ԵՒ ԵՐԱԺՇՏՈՒԹԻՒՆ

Ուրբաթ, ապրիլի 1-ին, Ժողովարանում, յօգուտ Զգրաշէնի երկսեռ դպրոցի չքաւոր աշակերտ-աշակերտուհիների, տեղի ունեցաւ մի ներկայացում հայոց և ռուսաց լեզուներով, մասնակցութեամբ նոյն դպրոցի հոգաբարձական և ուսուցչական կազմի, դերասաններ՝ Գ. Տէր-Դաւթեանի և Գ. Միրաքեանի ու հայ և ռուս սիրողների։ Հայերէն խաղացին «Գաղանի յետևից» կատակերգութիւն 2 արարուածով Ջախարեանի, թարգ. Գր. Աւետեանի, իսկ ռուսերէն՝ «Дорогой поцѣлуй» կատակ 1 գործ. հեղ. Ի. Ջ. Զինաբեվի։ Ներկայացումն ընդհանրապէս անցաւ սահուն, առանց աչքի ընկնող թերութիւնների։

Դահլիճը լի էր հանդիսականներով, որոնք մեծ մասամբ կազմում էին Զգրաշէն եկեղեցու ծխականները, որ պատիւ է բերում նրանց. բայց եղել են և այնպիսի ծխականներ, որոնք վերադարձրել են տոմսակները։ Այդպիսիների վարմունքը, փոխանակ պարսաւանքի, արժանացնում ենք լոկ մամուլի յիշատակութեան, որովհետև այդպիսիները, բաւական չէ, որ դպրոցական տուրք չեն վճարում, այլ մինչև իսկ խնայում են տարեկան մի-երկու րուբլի իրանց ծխական դպրոցի օգտին տրվող ներկայացմանը։ Էլ ինչ եռանդով գործեն հոգաբարձուները, հասարակութեան այդ ձրի աշխատաւորները։ Այդպիսի պայմաններում փառք ու պատիւ ներկայացում կազմակերպողներին և գլխաւոր նախաձեռնողներին։

Քրիստափոր Սարգսեան

Մ Ա Մ Ո Ւ Լ

ՄԻ ԱՄԲԱՍՏԱՆՈՒԹԻՒՆ ՕՐՄԱՆԵԱՆԻ ԴԷՄ

Կ. Պօլսից մեզ ուղարկված «Ազատամարտ» անունով թերթի մի համարից տեղեկանում ենք, որ Թիֆլիսից մի պարոն, թագնված «Բաբա-Գասպար» կեղծ անուան ներքոյ, այդ լրագրի մէջ տպված իր մի նամակով (մարտի 24-ին) մի նոր ամբաստանութիւն է բարդել Օրմանեան արքեպիսկոպոսի վրա։

Ի նկատի ունենալով, որ Թիֆլիսում ևս տարածվում են լուրեր, թէ իբր Օրմանեանը զանազան մատնութիւններ է արել դաշնակցականների դէմ և այդ մատնութիւնները որպէս թէ ծառայել են նիւթ քննիչ Լըժինի ձեռքում, անտեղի չենք համարում առաջ բերել այստեղ Օրմանեանի հերքումը, որ տպված է «Ազատամարտ» թերթի մարտի 27-ի համարում։

Պերա, 7/25 մարտ

Լրագրիդ թիւ 546 և մարտ 24/6 ապրիլ երէկի թերթով, Բաբա-Գասպար ստորագրութեան ներքև, Թիֆլիսէ թղթակցութիւն մը հրատարակած էք, ուր զանազան տեսութեանց կարգին, երբ ստոյգ լուր յառաջ կը բերուի, թէ Նովօչէրկասկի մէջ կատարուած դատավարութեան առթիւ, և հարցաքննիչ դատաւորին առաջարկութեամբ, ռուսաց դեսպանատունը զիս հարց ու փորձի է ենթարկեր, ես ալ վկայութիւններ եմ տուեր, և ցուցումիս ալ գաղտնի մնալը խնդրեր եմ։

Առ այս բացարձակապէս կը յայտարարեմ, թէ ո՛չ ռուսաց դեսպանատունը ինծի դիմում ըրեր է, ո՛չ հարցուփորձ տեղի ունեցեր է, ո՛չ վկայութիւններ տուեր եմ, ո՛չ ցուցումը գաղտնի պահելու առիթ եղեր է։

Այսչափը բաւական է հաւաստելու, թէ նովին իսկ՝ թղթակցին գիտողութիւնները անտեղի կը դառնան, և լրագրին տեսութիւններն ալ անհիմն կը մնան։

Ցանուն արդարութեան և օրինաց կը խնդրեմ, որ սոյն յայտարարութիւնս ձեր մօտաւոր թիւին մէջ հրատարակէք։

Մնամ աղօթարար՝

Մաղաքիա արքեպ. Օրմանեան

Տպագրելով այդ հերքումը, «Ազատամարտ» թերթը իր կողմից կցել է հետևեալ խմբագրական ծանօթութիւնը.

Հրատարակելով Օրմանեան արքեպիսկոպոսի այս հերքումնագիրը, աւելորդ չենք սեպեր աւելցնել թէ՝ ասկէ բաւական ատեն առաջ ևս տարբեր հաւաստի աղբիւրէ մը մեզի իմաց տրուած էր Օրմանեանի հասցէին նոյն մեղադրանքը, բայց մենք լաւագոյն համարած էինք մնալ ըսպասողական վիճակի մէջ և աւելի ևս մօտէն ստուգել իրողութիւնը։ Եւ երբ վերջին անգամ ստացանք գրութիւնը Թիֆլիսի մեր թղթակցին, որուն այս խնդրին մէջ իրազեկ ըլլալուն նկատմամբ չունինք ոչ մէկ կասկած, անհրաժեշտ դատեցինք իրողութիւնը ներկայացնել հանրութեան։ Թիֆլիսի մեր թղթակցին յայտնութիւնները հիմնուած են այն ամբաստանագրին վրայ, որ պատրաստուած է Լըժինի կողմէ, և Լըժինը անտարակոյս իր ամբաստանութիւնը հիմնած է՝ ռուս արտաքին գործոց մինիստրութեան և ռուս ոստիկանութեան սեփական աղբիւրներուն վրայ, մինչ Օրմանեան կուզէ որ իր այդ մերկ յայտարարութիւններուն աներկբայ հաւատք մը ընծայէնք, յենուելով սոսկ իր սեփական բարոյական հեղինակութեան վրայ։ Ամեն պարագայի տակ՝ հարցը կը մնայ լուծելի Լըժինին և Օրմանեանին միջև. քանի որ մեղադրանքի աղբիւրը Լըժինն է,—պէտք է միայն քիչ մըն ալ սպասել, որպէսզի սկսի կովկասահայ բանտարկեալներու դատավարութիւնը, որու ընթացքին լըժինեան ամբաստանութիւնը և ամբաստանութեան կէտերուն հետ նաև Օրմանեան եպիսկոպոսի վկայութեան պարագան՝ պիտի դրուի դատաստանական սեղանի վրայ կամայ ակամայ՝ իր ամբողջական հանգամանքով ու մանրամասնութեամբ։ Մենք պիտի ըլլայինք առաջին ուրախացողը, եթէ դուրս գար Լըժինը ամօթապարտ, իսկ Օրմանեանը՝ բարձրաճակատ, որովհետև մեզի համար երբէք ցանկալի չէր, որ ռևէ անձ տարրկայ դառնար մատնութեան նման ամենէն անարգ յանցանքի մը բարոյական դատապարտութեան։

Դաշնակցութեան գործի մէջ ամբաստանեալներից շատերը վերջերս Թիֆլիսում կարդացել են քննութեան ամբողջ գործը, երբ քննիչը պաշտօնապէս առաջարկել է նրանց կարդալ։ Արդ, մենք ոչ ոքից չը լսեցինք, թէ Օրմանեանը վկայութիւններ է տուել։

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

Երևանի թեմի ծխական դպրոցների ուսուցիչ-ուսուցչուհիներին

Երևան, 2 մարտի

Երևանի թեմի փոխ-թեմակալ գերապատիւ Խորէն եպիսկոպոս Մուրադբէգեանի յայտարարութեան համաձայն՝ յայտնում եմ ի գիտութիւն ընկեր ուսուցիչ-ուսուցչուհիների, որ ապրիլի 12—16-ին Երևանում կայանալիք ուսուցչական համագումարին մասնակցելու համար դրսից եկած ուսուցիչ-ուսուցչուհիներին դիւրութիւն տալու համար քաղաքիս թեմ. դպրոցի շէնութեան մէջ ձրիաբար պիտի տրվի սենեակ, մահճակալ, անկողին և թէյ։

Ուստի և խնդրում եմ ընկեր ուսուցիչ-ուսուցչուհիներից նրանց, որոնք կը ցանկանային օգտվել այս յարմարութիւններով, կայարանից ուղղակի դիմել թեմ. դպրոց։

Կարգադրիչ՝ Ն. Հայրապետեան

ՕՐՎԱՅ ՆՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

✦ Վիէննայում լուր է պտտվում, որ Զարիկօվը նշանակվելու է արտաքին գործերի մինիստր և որ սպասվում են կարևոր փոփոխութիւններ ռուսական արտաքին քաղաքականութեան մէջ։

✦ Ռուս-գերմանական համաձայնութեան մշակման ընթացքը ընդունեց անսպասելի ուղղութիւն։ Ռուսաստանը ներկայացրեց նոր պահանջներ, որոնք կարող են բարդութիւններ ստեղծել։

✦ «Земщина»-ն ապացուցանում է, որ հարկաւոր էր Պետական Դուման արձակել։

✦ «Рѣчь»-ը և «Соврем. Слово»-ն գրում են, որ Պետական Խորհուրդը, որ պահպանողութեան հեցուկ է, սահմանադրութեան արգելիչ շղթայ, րէակցիայի դաշնակից, այնուամենայնիւ զուտ պարլամենտական ձևով անվստահութիւն յայտնեց կառավարութեան։

✦ Պրօֆ. Կարէեվը դուրս եկաւ «Русск. Богатство»-ի խմբագրութեան կազմից Մակօգէնի յօդուածի պատճառով։ Յօդուածը խօսում է պրօֆեսօրների վարքի մասին ուսանողական գործադուլի ժամանակ։

✦ Սեվաստոպօլում Թիւրքիայից եկող հայերից իշխանութիւնը պահանջում է բարեյուսութեան վկայականներ կամ թէ նրանց հարցաքննում է թէ չե՞ն պատկանում արդեօք «Դաշնակցութիւն» կուսակցութեան կամ «Դրօշակին»։

✦ Հոկտեմբերեանները ներկայացրին մի նախագիծ, որով առաջարկվում

է բարձր կրթական հաստատութիւններըն ընդունել բէալական և առևտրական դպրոցները, սեմինարիաները, կադէտների կորպուսներն և ուրիշ միջնակարգ կրթական հաստատութիւններն աւարտածներին։

✦ Պետերբուրգում ուսանողների և բանւորների ձերբակալութիւնները շարունակվում են։

✦ Րօստովում Դ./վ. քաղաքային դուման որոշեց փակել հասարակական տունը և հաստատել աղիւսի գործարան՝ աղիւսագործարանների սինդիկատի դէմ կռւելու համար։

✦ Թիւրքաց զինւորական մինիստրը մեկնեց Մակեդոնիա և Ալբանիա։ Ինչպէս պարզվում է, ալբանացի ապստամբներին առաջնորդում են աւստրիացի օֆիցէրներ։

✦ Ալբանացիների թիւը ապստամբված շրջանում օրէ-օր աճում է։

✦ Թիւրքաց պաշտօնական ոստիկանութեան վերատեսուչ Գալիբ-բէյը հրաժարական տուեց, ի նկատի ունենալով որ պալատը չընդունեց ոստիկանութիւնը վերականգնելու համար խնդրվող գումարները։

✦ Չերնոգորիայի սահմանագլխին կենտրոնացված են ահագին քանակութեամբ թիւրքաց զօրքեր։

✦ Չերնոգորական մինիստրութիւնը հրաժարական տուեց, ըստ երևոյթին, Նիկոլայ Թագաւորի ալբանական հարցում ցոյց տուած քաղաքականութիւնից դժգոհ լինելու պատճառով։

✦ Պարսից կառավարութիւնը մերժեց խնդիր Պօդգօրսկիին երկաթուղի կառուցանել, վախենալով ռուսական ազդեցութեան աճումից։ Կառավարութիւնը մտադիր է այդ կոնցէսիան զիջել մի ուրիշ օտարազգի ձեռնար-կրել։ [illegible]

✦ [illegible]

✦ Չինական կայսրուհին իր միջոցներից 10 միլիոն տալ [illegible]

✦ Պարսից [illegible]

✦ Չինաստանում [illegible] մօտ 400,000 մարդ [illegible]

✦ [illegible]

✦ Ռուսաց դիպլոմատական շրջանակներում առանձին խօսակցութիւնների նիւթ է ծառայում Չինաստանի շատ սպառազինումը և զօրքեր կենտրոնաց-նելը Մանջուրիայում և Մօնգօլիայում

✦ Էպերնէն յայտարարվեց պաշարողական դրութեան մէջ. բանկերը և խանութները փակ են։

✦ Սպանիան Մարօկկօյի գործերի առիթով ստիպված դիմելու է Գերմանիայի միջնորդութեան։ Սպանիան այդ քայլին ձեռնարկելու է Ֆրանսիայի վարմունքից դրդված։

✦ Լօնդօնում վերջին ընտրութիւններն անցան ոգևորված։ Լիբէրալները այս անգամ կորցրին մի քանի տեղ։

✦ Անգլիական համայնքների պալատում պահպանողական Սանդիս հարցնում է՝ թէ ճի՞շդ է, որ Ռուսաստանը 1911 թւի վերջերին ունենալու է 250 պատերազմական աէրօպլաններ, Ֆրանսիան՝ 150 և Գերմանիան՝ 100, իսկ Անգլիան ընդամենը 10, որոնցից երեքն էլ հին ձևի են։ Զինւորական մինիստրի օգնականը պատասխանեց, որ Անգլիան ունի 6 աէրօպլաններ և շուտով կը պատրաստվեն 4 նորերը ևս։

✦ Թէհրանում դեմօկրատների ձերբակալութիւնները շարունակվում են։

✦ Ֆրանսիական պատգամաւորների պալատի անդամներին բաժանվեց Ժօրէսի նախագիծը զօրքը միլիցիայով փոխարինելու մասին։ Նախագիծը՝ նրան կցված պատճառաբանութիւններով հանդերձ՝ գրաւում է մօտ 700 տպագրական թերթ և հանդիսանում է Ժօրէսի ահագին աշխատութեան միայն առաջին մասը։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՊԵՏ. ՀԵՌԱԳՐԱԿԱՆ ԳՈՐԾ.

2 ապրիլի

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ։ Սենատը որոշեց դատարանին յանձնել Իւրեւի համալսարանի պրոֆեսոր Պասեկին՝ անգործունէութեան և [illegible]

3 ապրիլի

[illegible]

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ ՑԱՒՈՒՄ Է

[illegible]

Խմբագիր՝ ԱԼԷՔՍԱՆԴՐ ՔԱԼԱՆԹԱՐ
Հրատարակիչներ՝ Ա. ՔԱԼԱՆԹԱՐ
Ց. ՏԷՐ-ՄԱՐԿՈՍԵԱՆ
Հ. ԱՌԱՔԵԼԵԱՆ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

№ 4711.
ՎԱՐԴԻ
ԲԻՒՐԵՂԵԱՅ
ՍԱՊՈՆ
անպայման անհրաժեշտ է կաշուի և երեսի գոյնի բացիօնալ հոգացողութեան համար։
Դիւցէրինի մեծաքանակ բովանդակումն, ցրնեսութիւն՝ փրփուրի առատութեան պատճառով, վարդի ճշմարիտ անուշահոտութիւն,—ահա յատկութիւններ, որոնք զանազանում են այդ սապոնը։
ԿՏՈՐԸ 25 ԿՈՊ.
Իսկականը միայն մարկայով № 4711.
ՖԵՐԴ. ՄԻՒԼՀԷՆՍ
Պարֆիւմէրիա № 4711. Կէօլնում՝ Րէյնի վրա։
Հիմն. 1792
ԲԱԺ. ՐԻԳԱՅՈՒՄ
Մատակ.-շատ Բարձ. Պալատ.
Ծախվում է դեղատնեբում և դեղատն. ու պարֆիւմ. խանութներում։
(М. 436432/436450) 33. 11—11

ՆԱԽԱԶԳՈՒՇԱՑՈՒՄՆ

ԱՅՆ ԱՆՁԵՐԻ ՀԱՄԱՐ, ՈՐՈՆՔ ՏԱՌԱՊՈՒՄ ԵՆ

Նեվրաստենիայով, սեռական թուլութեամբ, զառամեալութեամբ, խոլէրիկայով, նեվրալգիայով, սակաւարիւնութեամբ, թոքախտով, սիֆիլիսով, սրտիկային բժշկութեան հետեւանքներով, սրտի հիւանդութիւններով (շաքարախտ, սրտի անդամալուծութիւն, սրտի բաբախում, պէրէլոյ, միօկարդիտ), զարկերակի կարծրացումով, ալկօհօլիզմով, ողնաշարի հիւանդութեամբ, կարուածներով, հիւանդութիւններից առաջացած թուլութեամբ, յոգնածութեամբ և այլն։

Վաճառքի համար երևան են եկել բազմաթիւ սակաւարժէք և առողջութեան համար վնասակար՝ մեր ՍՊԵՐՄԻՆԻՆ նմանեցված կեղծիքներ, որոնք առաջարկվում են ՍՊԵՐՄԻՆԻՆ նմանող զանազան անուններով, բայց որոնք, հիւանդներին մոլորութեան մէջ ձգելու համար, կեղծողներն իրանց բէկլամներում բերում են բժիշկների գիտողութիւնները մեր ՍՊԵՐՄԻՆ-ՊԷԼԻ մասին, վերագրելով այդ գիտողութիւններն իրանց կեղծիքներին։ Ի նկատի ունենալով այդ, մենք պարտք ենք համարում այն անձերին, որոնք օգտվում են Սպերմինից, նախազգուշացնել այդ կեղծիքներից։ Գրականութեան մէջ գտնվող բոլոր բազմաթիւ գիտողութիւնները գիտնականների և բժիշկների կողմից՝ արված ՍՊԵՐՄԻՆԻ փրկարար ազդեցութեան մասին, վերաբերում են բացառապէս ՍՊԵՐՄԻՆ-ՊԷԼԻՆ, հետևաբար և խնդրում ենք գնելու ժամանակ ուշադրութիւն դարձնել „ՍՊԵՐՄԻՆ-ՊԷԼԻ" անուան և ֆիրմայի վրա, որովհետև ուրիշ պատրաստվածները ոչ այլ ինչ են՝ եթէ ոչ ՍՊԵՐՄԻՆ-ՊԷԼԻՆ նմանեցված կեղծիքներ, որոնք՝ ազդեցութեան տեսակէտից՝ ոչ մի առնչութիւն չունեն նրա հետ։ Միակ իսկական Սպերմին ներկայանում է ՍՊԵՐՄԻՆ-ՊԷԼԻՆ, որուակը 3 բուբլի։ Ցանկացողներին ուղարկվում է ձրիաբար Սպերմինի մասին եղած հարուստ գրականութիւնը՝

ОРГАНОТЕРАПЕВТИЧЕСКІЙ ИНСТИТУТЪ

ՊՐՕՖԵՍՍՕՐ ԴՕԿՏՕՐ ՊԷԼԻ ԵՒ ՈՐԴԻՔ

Մատակարար ՆՈՐԻՆ ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ՄԵԾՈՒԹԵԱՆ պալատի—Ս.-Պետերբուրգում, В. О., 7 лин. 18.
(П. 1221) 1. 8—7

ՀԻՒԱՆԴՆԵՐԻՆ

Լոյս տեսաւ

ԳԱՂՏՆԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐԻ

ԲԺՇԿԱՐԱՆ

Նկարներով։ Տղամարդի և կնոջ ծածուկ հիւանդութիւնները, սեռական գործարանները, վարակվելուց ազատ մնալու կանոնները և այլն։ Բազմաթիւ խորհուրդներ եւ ռէցէպտներ։ Անհրաժեշտ գիրք բոլոր չափահասների համար, մանաւանդ գաւառներում, որտեղ չը կայ մասնագէտ բժիշկներ։ Գինն է 50 կոպ.։ Ճանապարհածախսով 65 կոպ.։ Կազմեց մէդիցին. ֆէլդշէր Ա. Եսայեան։ Դիմել Թիֆլիսի հայ գրավաճառներին կամ հեղինակին՝ Թիֆլիս, Семеновская № 9. Գումարով պահանջողները և գրավաճառները զեղջի մասին դիմեն առանձին նամակով։
(ե.հ.կ.) 293. 5—4

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ
ԲԺՇԿԱՊԵՏ Բ. ՆԱՒԱՍԱՐԴԵԱՆԻ
Հիմնված 1880 թ.
(Կուկիա, Վօրօնցօվի արձանի հանդէպ)
Ամեն օր, բացի կիրակի օրերից
Ա Ռ Ա Ւ Օ Տ Ն Ե Ր Ը
«606»-Ի ՆԵՐԱՐԿՈՒՄ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ՝ 11—12 ժ.
Բ. Ա. ՆԱՒԱՍԱՐԴԵԱՆ—11—12 ժ. վիրաբուժութեան և վեներական (սիֆիլիս) հ.։
Կ. Մ. ՁԻԿՕՎԱՆԻ—$9^1/_2$—10 ժ. աչքի, ներքին և նեարդային։
Զ. Ի. ԲԱԲԱՆՍԵԱՆ—10—11 ժ. մանկաբարձութեան, կանանց և երեխայոց հ.։
Ն. Տ. ՄՈՒՂԻՆ—10—12 ժ. ականջի, կոկորդի և քթի հիւ.։
Մ. Գ. ԱՒԵՏԻՍԵԱՆ—11—12 ժ. մորթու, վեներական, վիրաբուժութեան և միզասեռ. հ.։
Ա. Մ. ՓՈՒՂԻՆՕՎ—12—1 ժ. ներքին և երեխայոց հիւ. և ծաղկահատ.։
ԿԻՆ ԲԺԻՇԿ Պ. Ս. ԶԻԼԲԵՐՃԱՅ—$12^1/_2$—$1^1/_2$ ժ. մանկաբարձ., կանանց և երեխայոց հ.։
Ա. Պ. ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ—1—$1^1/_2$ ժ. ներքին և երեխայոց հիւ.։
Բ. Գ. ԱՂԱՍԱՐԵԱՆ—$1^1/_2$—2 ժ. ներքին և երեխայոց հիւ.։
Ե Ր Ե Կ Ո Ն Ե Ր Ը՝
ԿԻՆ ԲԺԻՇԿ Պ. Ս. ԶԻԼԲԵՐՃԱՅ—6—$6^1/_2$ ժ. մանկաբարձ., կանանց և երեխայոց հ.։
Մ. Գ. ԱՒԵՏԻՍԵԱՆ—6—7 ժ.։
Վճարը 50 կ.։ Չքաւորները ձրի։ Համախորհրդի (կօնսիլիումի) և օպերացիայի համար առանձին։
Հիւանդանոցի վերատեսուչ՝
Բժշկապետ Բ. Նաւասարդեան
3. 0—37

ԲԺԻՇԿ
Ե. Ի. ՄԻՆԱՍԵԱՆՑ
Ներքին, երեխայոց և ստամոքսա-աղիքային հիւանդութիւններ։
Պրօֆ. Mathien-ի մասնագիտական կլինիկայից—Պարիզում։
Ընդունելութիւնը (առաւ. ժ. 9—11. (երեկ. ժ. 5—7.
Ելիզաւետինսկայա փող. № 39. տէլ. № 1067.
(օ. մ.) 1179. 100—82

ԲԺԻՇԿ
Վ. ԱՐԾՐՈՒՆԻ
Ականջի, բքի, բկի, հիւանդութիւններ,
Ընդունե- (առաւօտեան 9—1 ժամը.
լութիւնը (երեկոյեան 5—7 ժամը.
Վելեամինօվսկայա փ. № 13, տ. Սէյլանովի, 3-րդ գիմնազիայի կողքին։
(օ. մ.) 1227. 100—67

ԲԺՇԿԱՊԵՏ
Գ. Ա. ՀԱԽՎԵՐԴԵԱՆ
Մասնագէտ միզասեռական, սիֆիլիս եւ վեներական հիւանդութիւնների։
Ընդունում է հիւանդներին՝
Առաւօտեան ժամը 12-1-ը, երեկ. ժամը 6—8-ը։
Կիրակի օրերը՝ միայն ժամը 12—1-ը։
Կուկիա, Սեմեոնովսկայա փողոց, № 16.
Տէլէֆօն № 40.
(ե.ռւ.կ.) 220. 100—9

ԲԺՇԿԱՊԵՏ
Տ. ԳԷՈՐԳԲԷԳԵԱՆ
Աչքի հիւանդութիւններ
Առաւօտեան ժամը 10-1
Երեկոյեան ժամը 5—7
Վելեամինօվսկայա փողոց, № 8.
(կ. հ.) 564. 100—96

ԲԺԻՇԿ
Ա. ՄԽԻԹԱՐԵԱՆՑ
Մասնագէտ սիֆիլիս, միզասեռական, վեներական և կաշուի հիւանդութիւնների։ Սիֆիլիսի բժշկութիւն Էրլիխի «606»-ով
Ընդունե- ($12^1/_2$—2 ժ. ցերեկվայ։
լութիւնը (5—7 ժ. երեկոյեան։
ամեն օր (Կանանց համար՝ 2—3 ժ. ցեր.
Հասցէն (Սօլօլակ, Բէբուտօվսկայա, № 33.
(Сололаки, уголъ Бебутовской и Паскевича, 33.
(չ.ու.կ.) 1134. 100—83

ՄՆԱՅՈՒՆ ՅՈՒՇԱՐՁԱՆ

Կովկասի Հայոց Բարեգործ. Ընկ. XXX-ամեակի

«ՏԱՐԱԶԻ» մի փայլուն պրակ[illegible] նուիրված Կովկասի Հայոց Բարեգ. Ընկ., նրա XXX-ամեակի առիթով, լոյս կը տեսնի մայիսի վերջին։ Կը բովանդակէ ԿՈՎԿ. ՀԱՅՈՑ ԲԱՐԵԳՈՐԾ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ իր բոլոր ճիւղերով պատկերազարդ էսքիզը։

Այս հանդէսը մի ազգագրական-տեղագրական է լինելու պճնազարդված [illegible] շուրջ XXX տարվայ ընթացքում գործիչների պատկերներով։

Բոլոր ճիւղերը Կենտրոնի հետ շաղկապված կը լինեն դիւթական լարերով։

Հսկայական այս գործի մի մասը կատարվում է արտասահմանում։ [illegible] մաքրամաքուր յօդուածները հիւսվում են մեր առաջնակարգ, գործին և [illegible] մութեան լաւատեղեակ պերճ գրիչներով ու կընծայաբերվեն հայութեան՝ [illegible] լեանի օրը։

Բաժանորդագինը 2 ր., մինչեւ մայիսի մէկը Կովկ. Հայոց Բարեգործ. [illegible] բոլոր անդամների համար (թէ Թիֆլիսի և թէ ճիւղերի) 1 ր. 50 կ.։ Մա[illegible] մէկից յետոյ անխտիր ամենքի համար հատը 3 ր.։

Փղոսկրեայ թղթի վրա (սահմանափակ օրինակներ) հատը 25 ր.։

Վերադիր վճարով և պատուէրներ առանց բաժանորդավճարի չեն կատարվի.

Դիմել՝ Тифлисъ, Редакція «ТАРАЗЪ».

(ե.հ.շ.) 30. 20—1

ԿՈՎԿԱՍԵԱՆ ՄԱՔՈՒՐ ԿՕՆԵԱԿ „ԱՐԱՐԱՏ"

ՅԱՏԿՈՒԹԵԱՄԲ ՄՐՑՈՒԹԻՒՆԻՑ ԴՈՒՐՍ

Վաճառվում է գաստրօնօմիական ամենալաւ խանութներում։ Պահանջներով անմիջապէս դիմել Երեւան Ս. [illegible] Եղիզարեանին, կամ թէ Թիֆլիսում Գ. Մուղեարսկի[illegible]

ՀԻՊՆՕՏԻԶՄԻ

ԹՂԹԱԿՑԱԿԱՆ ԿՈՒՐՍ

Հիպնօտիզմը սահմանված է լինել ամենաուժեղ միջնորդը բուժական կրթական և բարենորոգչական զարգացման մէջ։ Որ հիպնօզական երևոյթը գոյութիւն ունի, որ ամեն ոք ենթարկվում է այդ բնական ոյժի ազդեցութեանը, այլ ևս կասկած չի վերցնում։ Հիպնօտիզմի կարևորութիւնը ընդունված է բոլոր նրանցից, որոնք ուսումնասիրած են այս գիտութիւնը։ Հիպնօտիզմի հակառակ խօսում են միայն նրանք, որոնք սխալ են ըմբռնած ներշնչման օրէնքը։

Ներշնչման սկզբունքի մէջ է գտնվում աջողութեան և առողջութեան գաղտնի ոյժ-մուտքը։

ՍՈՎՈՐԵՑԷՔ ՀԻՊՆՕԶԱՑՆԵԼ. ՍՈՎՈՐԵՑԷՔ ՆԵՐՇՆՉԵԼ

Հիւանդութիւնը անբնական է. սովորեցէք դարմանել ձեզ ձեր հիւանդութիւններից ձեր սեփական հոգու զօրութիւնով։

Մտախորհուրդը ոյժ է. սովորեցէք ուղղել ձեր մտախորհուրդը յօգուտ ձեր առողջութեան, երջանկութեան և աջողութեան։

Մասնագէտ հիպնօտիստ Յարութիւն Շէքէրջեանը պատրաստած է մի թղթակցական կուրս հայերէն լեզուով հայերի համար։ Այս կուրսը պարզ և հասկանալի լեզուով պարզում և բացատրում է հիպնօտիզմի և մոգի երևոյթը, և սիստէմի վերածված դասերով սովորեցնում է ընթերցողին այս «խորհրդաւոր» գիտութեան գաղտնիքները։

Հիպնօտիզմ կարող է սովորել ամեն ոք։

Հիպնօտիզմի կուրսի արժէքի և այլ մանրամասնութիւնների համար պիտի ուղարկել 10 կոպէկի նամականիշ և ստանալ նոյն հեղինակի «Ինչպէս հիպնօզացնել» գրքոյկը։

Դիմել հետևեալ հասցէով՝ Америка. Haroutun Shekerjian. 3758 Indiana Ave. Chicago Ill. U. S. A.
(ե.շ) 689. 100—82

ԱՄԵՆՔԻՆ ՅԱՅՏՆԻ Է,

որ Շվէյցարիան ներկայանում է իբրեւ գլխաւոր աղբիւր ամենալաւ ժամացոյցների ճարտարագործութեան. հետևաբար՝ խորհուրդ եմ տալիս ամեն ոքի, ով ցանկանում է ձեռք բերել առաջին ձեռքից, ուղղակի Շվէյցարիայից, ժամացոյցներ թող բերել տայ միայն մեզանից։ Այդ ժամաց. գրպանի են, շատ շքեղ, կատարեալ ոլողպատից, ֆանտազի ձևի, միանգամայն տափակ, ոչ հաստ արծաթէ բոլորովին ոսկեզօծ կամ արծաթազօծ ցիֆերբլատով, բէմօնտուար, լարումը 40 ժամը մի անգամ, քարերով, անկերային գեղեցիկ մայատնիկով (տես նկ.)։ Առանձին ուշադրութիւն է դարձված ժամաց. ուղիղ ընթացքի վրա, որ ստուգված է մինչև րոպէն և այնքան ամուր է, որ ֆաբրիկան դրա համար երաշխաւորում է 5 տարով։ Ժամաց. հետ միասին ուղարկում ենք ֆանտաստ. կախարան «Մօդերն», յղկված մարմարից, բրօնզեայ 2 սիւներով, գեղեցիկ շինուածք՝ յունական ճաշակով (տես նկ.), որպիսի կախարանի վրա՝ պառկելու ժամանակ կախելով ժամացոյցը, է մի գեղեցիկ զարդ գրասեղանի կամ տուալետային սեղանի համար։ Ժամացոյցի գինը, կախարանի հետ միասին, միայն 4 ր. 25 կ., 2 հատը 8 ր.։ Ուղարկվում է վերադիր վճ., առանց կանխավճ.։ Ճանապարհածախսը, մաքսի հետ միասին, 40 կ., Սիբիր—75 կ., Հասցէն կարելի է կարել և կպցնել ծրարին կամ բացիկին.

РОБЕРТЪ КОЛЛІО, Шодефонъ 140. (Швейцарія)	Robert Colliot, Chaux-de-Fonds (Suisse) rue du Temple Allemand № 17.

Շվէյցարիա ուղարկվելիք նամակներին պիտի կպցնել—փակին 10 կ., իսկ բացիկին 4 կ. մարկա։ Պահանջները գրել ռուսերէն լեզուով։
(օ. մ.) (В. 13344) 155. 3—2

Լոյս տեսաւ

ՈՍԿԷ ՍԱՆԴՈՒԽՔ

Նովելլա Ֆեօդոր Սօլօգուբի
Թարգմանութեամբ Ցակովբ Գենջեանի
Գինը 8 կոպ.։
325. 3—2

ՊՐԷՄԻԱ

Այս լրագրի ընթերցողներին ձրի ուղարկում ենք [illegible] հատ շատ հետաքրքրաշարժ առարկաներ՝ [illegible] միայն ճանապարհածախսի համար 90 կ.։ Ուղարկեցէք հէնց այսօր մի բացիկ ձեր մանրամասն հասցէով։ Հասցէն. Лодзь № 177, почт. ящикъ 367.
Թղթակցութիւնները ռուսերէն լեզուով։
(ե.) (В. 20957) 198. 5—

Типографія канцеляріи Намѣстника Его Императорскаго Величества на Кавказѣ, Лорисъ-Меликовская улица, домъ казенный.